

Jan Westerberg

Urheiluakatemioiden ja joukko-osastojen välinen yhteistyö - Akatemiaryhmä Rannikkolai-vastoon

Opinnäytetyö

Liikunnanohjaaja YAMK

Liikunta-alan kehittäminen ja
johtaminen

Syksy 2022

KAMK • University
of Applied Sciences

Tiivistelmä

Tekijä: Jan Westerberg

Työn nimi: Urheiluakatemioiden ja joukko-osastojen välinen yhteistyö - Akatemiaryhmä Rannikkolaivastoon

Tutkintonimike: Liikunnanohjaaja (YAMK), liikunta-alan kehittäminen ja johtaminen

Asiasanat: organisaatioyhteistyö, akatemiavalmennus, liikuntakasvatus

Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää mahdollisuudet yhteistyöhön Turun Seudun Urheiluakatemia ja Rannikkolaivaston välillä. Turun Seudun Urheiluakatemia on alueellinen verkosto, jossa yhteistyötä tekevät urheilijat, oppilaitokset, urheilun lajiliitot, urheiluseurat, Turun kaupunki ja urheilun tukipalvelut. Rannikkolaivasto on valmiusyhtymä, johon kuuluvat kaikki Merivoimien taistelualukset. Rannikkolaivaston keskeisiä tehtäviä ovat alueellisen koskemattomuuden turvaaminen, meriliikenteen suojaaminen ja merellisten hyökkäysten torjunta. Rannikkolaivastossa koulutetaan kantahenkilökuntaa, varusmiehiä ja reserviläisiä. Tukikohdat sijaitsevat Turun Pansiossa ja Kirkkonummen Upinniemessä.

Opinnäytetyössä tarkastellaan konstruktivisen tutkimusstrategian kautta nykyistä toimintamallia alueen nuorten urheilijoiden osalta, kahden oletuksen pohjalta. Ensimmäisenä oletuksena oli, että nykymallissa huipulle tähtäävät nuoret urheilijat valikoituvat Urheilukoulun valintamennettelyssä suorittamaan varusmiespalvelustaan muualla kuin kotiseudullaan. Tällöin esimerkiksi välimatkat omalta kotikentältä, harjoittelupaikalta tai urheiluseurasta ja valmentajista pitenevät. Toisena oletuksena oli, että nykyisellään muut joukko-osastot kuin Rannikkolaivasto ovat toteuttaneet urheilukoulutoiminnan lisäksi yhteistyötä alueensa urheiluakatemioiden kanssa.

Opinnäytetyön keskeisenä tuloksena esitellään vaiheistus yhteistyön käynnistämiseksi ja akatemiavalmennuksen aloittamiseksi Rannikkolaivastossa. Opinnäytetyön toimeksiantaja on Turun Seudun Urheiluakatemia, jolle opinnäytetyö tarjoaa edellä mainitun vaiheistuksen lisäksi hyödynnettäviä malleja yhteistyömahdollisuuksista muiden joukko-osastojen ja urheiluakatemioiden välillä.

Abstract

Author: Jan Westerberg

Title of the Publication: Collaboration between Sports Academies and Military Units - Academy Training Group to the Coastal Fleet

Degree Title: Master of Sport Studies, Sports Leadership and Development

Keywords: collaboration, academy training, physical education

The aim of the thesis was to explore the possibilities for collaboration between Sports Academy of Turku Region and Coastal Fleet. Sports Academy of Turku Region is a regional collaboration network between athletes, schools, institutions, sports governing bodies, sports clubs, sports services and city of Turku. Coastal Fleet is a high readiness unit with a focus on naval operations at sea. The Finnish Navy has three statutory tasks related to the military defence of Finland: the surveillance of our territorial waters, repelling of territorial violations and maritime attacks, and protecting sea lines of communication. Coastal Fleet offers training for conscripts, reservists and naval staff. The naval units are trained in the Coastal Fleet, which has service locations in Pansio, Turku, and Upinniemi, Kirkkonummi.

The client of the thesis is Sports Academy of Turku Region. The thesis contains review of current operating model. The review was made using a constructive research strategy. There were two hypotheses when reviewing the operating model. First hypothesis was that in this current model talented athletes complete their military service in Sports School of Finnish Defence Forces. The Sports School is located within the Guard Jaeger Regiment in Helsinki. In many cases, athletes don't have opportunity to complete their service in the nearest military unit. Second hypothesis was that in this current model many military units already have collaboration with local sports academies. These collaboration models may be used when planning the optimal model for the Coastal Fleet. This thesis gives Sports Academy of Turku Region and Coastal Fleet a guideline to start collaborating and establish an academic training group.

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus	2
1.2	Aiemmat tutkimukset.....	4
1.3	Opinnäytetyön keskeiset käsitteet.....	5
1.4	Tutkimuslupa	7
2	Organisaatioiden välinen yhteistyö - urheilun ja urheilijan tukeminen	9
2.1	Käsiteltävät organisaatiot - Rannikkolaivasto ja Turun Seudun Urheiluakatemia	9
2.2	Urheilun ja liikunnan yhteiskunnallinen asema ja rooli sotilaskoulutuksessa	13
2.3	Organisaatioiden välinen yhteistyö.....	17
2.4	Liikuntakoulutus Puolustusvoimissa	22
2.5	Puolustusvoimien urheilukoulutoiminta.....	24
2.6	Puolustusvoimien valmennus- ja kilpailutoiminta	28
2.7	Turun Seudun Urheiluakatemian toiminnan tavoitteet.....	32
3	Tutkimusstrategia ja tutkimus- ja kehittämismenetelmät	36
3.1	Tutkimusstrategia.....	36
3.2	Aineistonkeruu- ja analysointimenetelmät.....	38
4	Toimintamallit ja reunaehdot akatemiavalmennukseen	40
4.1	Liikuntakoulutus joukko-osastoissa ja akatemiayhteistyö	40
4.1.1	Karjalan prikaati	41
4.1.2	Jääkäriprikaati	42
4.1.3	Kainuun prikaati	44
4.2	Turun Seudun Urheiluakatemian ja Rannikkolaivaston resurssit	53
4.3	Akatemiaryhmä Rannikkolaivastoon.....	55
4.4	Rannikkolaivaston toimintamalli – yhteistyön käynnistämisen vaiheistus	56
5	Pohdinta	61
	Lähteet	67

1 Johdanto

Puolustusvoimat mahdollistaa huippu-urheilijoiden lajiharjoittelun varusmiespalveluksen tai naisten vapaaehtoisen asepalveluksen aikana. Tätä toimintaa tukevat yhteistyössä urheilun lajiliitot ja urheiluakatemit. Lajiharjoittelun osuus käytettävissä olevasta palvelusajasta on Puolustusvoimien urheilukoulutoimintaa käsittelevien asiakirjojen mukaan korkeintaan 52,45 %. (Puolustusvoimien Pääesikunnan Koulutusosasto 2020a.)

Urheilukoulutoiminnasta vastaa pääasiassa Puolustusvoimien Urheilukoulu. Urheilukoulu sijaitsee Kaartin jääkäriyrykmentissä Helsingissä. Urheilukoulutoiminta tarkoittaa varusmiespalveluksen ja urheilulajin huipulle tähtäävän valmentautumisen yhteensovittamista. Kainuun prikaatissa, Kajaanissa, toteutetaan valmentautuminen lukuisissa talvilajeissa niille urheilijoille, jotka ovat tulleet valituiksi Urheilukoulun valintamenettelyssä. Lisäksi urheilukoulutoimintaan kuuluvat myös ne Urheilukoulun valintamenettelyssä mukana olleet urheilijat, jotka suorittavat varusmiespalvelustaan muissa joukko-osastoissa. Näille urheilijoille esitetään urheilukomennusvuorokausia erillisen päätöksen mukaisesti. (Puolustusvoimien Pääesikunnan Koulutusosasto 2020a.)

Varusmiesten ja naisten vapaaehtoista varusmiespalvelusta suorittavien urheilukomennusvuorokausien enimmäismäärät palvelusajan mukaan on esitetty kuvassa 1. Urheilukomennukset myönnetään urheilun lajiliittojen tai seurojen kutsujen tai todistusten perusteella. Kuvan 1 ryhmä 1 käsittää urheilukoulutoimintaan valitut urheilijat. Näiden urheilijoiden osalta noudatetaan henkilökohtaista valmennus- ja kilpailusuunnitelmaa. Urheilukoululla on myös mahdollisuus lisätä komennusvuorokausia erityistapauksissa 347 vuorokautta palveleville 25 komennusvuorokautta ja 165 vuorokautta palveleville 10 vuorokautta. Ryhmässä 2 on määritetty akatemiaurheilijoiden urheilukomennusvuorokausien enimmäismäärä, joka on 347 vuorokauden palvelusaikana 50 vuorokautta, 255 vuorokauden aikana 32 vuorokautta ja 165 vuorokauden aikana 20 vuorokautta urheilukomennusta. Ryhmään 3 kuuluvat seurajoukkueiden urheilijat, yksilölajeissa suomenmestaruuskilpailuihin osallistuvat urheilijat sekä joukkuelajien edustajat. Joukkuelajeissa ryhmään 3 kuuluvat nuorten SM-tason ja yleisen sarjan 2. divisioonatason urheilijat. Ryhmän 3 urheilukomennuksien enimmäismäärä on 347 vuorokautta palveleville 15 vuorokautta, 255 vuorokautta palveleville 10 vuorokautta ja 165 vuorokautta palveleville 6 vuorokautta. (Puolustusvoimien Pääesikunnan Koulutusosasto 2020b.)

Ryhmä 1 Urheilukoulu	
Urheilukoulutoimintaan valitut urheilijat. Henkilökohtaisen valmennus- ja kilpailusuunnitelman mukaisesti. URHK:n määrittämät erityistapaukset +25 vrk (347 vrk) ja +10 vrk (165 vrk)	95 vrk (347 vrk) 45 vrk (165 vrk)
Ryhmä 2	
Lajiliittojen maajoukkueurheilijat, valitut Olympiakomitean akatemiaurheilijat sekä joukkuelajeissa yleisen sarjan 1. divisioonatason ja sitä korkeamman tason viralliset sarjaottelut	50 vrk (347 vrk) 32 vrk (255 vrk) 20 vrk (165 vrk)
Ryhmä 3	
Seurajoukkueet Yksilölajit: SM-kilpailut Joukkuelajit: Nuorten SM-sarjapelit, yleisen sarjan 2. divisioonan pelit, mikäli divisioona on valtakunnallinen kyseisessä lajissa	15 vrk (347 vrk) 10 vrk (255 vrk) 6 vrk (165 vrk)

Kuva 1. Puolustusvoimien myöntämien urheilukomennusvuorokausien enimmäismäärät. (Puolustusvoimien Pääesikunnan Koulutusosasto 2020b.)

1.1 Opinnäytetyön tavoite ja tarkoitus

Tämän opinnäytetyön toimeksiantaja on Turun Seudun Urheiluakatemia. Opinnäytetyön tekijä on laivaston upseeri, jonka palveluspaikka on Rannikkolaivasto. Opinnäytetyön tavoite on tutkia ja kehittää urheilijoiden mahdollisuuksia suorittaa varusmiespalvelus niin, että palvelusaikainen urheilun ja sotilaskoulutuksen yhteensovittaminen on optimaalista. Opinnäytetyön tarkoitus on selvittää mahdollisuudet yhteistyöhön Turun Seudun Urheiluakatemian ja Rannikkolaivaston välillä ja tuottaa konkreettinen toimenpideuuttelo akatemiavalmennusmallin käyttöönottamiseksi Rannikkolaivastossa.

Opinnäytetyössä tarkastellaan nykyistä toimintamallia alueen nuorten urheilijoiden osalta. Oletuksena on, että nykymallissa huipulle tähtäävät nuoret urheilijat valikoituvat Urheilukoulun valintamenettelyssä suorittamaan varusmiespalvelustaan muualla kuin kotiseudullaan. Tällöin esimerkiksi välimatkat omalta kotikentältä, harjoittelupaikalta tai urheiluseurasta ja valmentajista

pitenevät. Toisena oletuksena on, että nykyisellään joukko-osastot ovat toteuttaneet urheilukoulutoiminnan lisäksi yhteistyötä alueensa urheiluakatemioiden kanssa. Rannikkolaivastolla ja Turun Seudun Urheiluakatemiolla ei nykytilanteessa ole yhteistyötä. Urheilukoulu ja muiden joukko-osastojen akatemiayhteistyö mahdollistavat optimaalisen valmentautumisen palvelusaikana, mutta vastaavaa mahdollisuutta esimerkiksi Rannikkolaivastossa on syytä tarkastella. Toimenpideuuttelo akatemiavalmennusmallin käyttöönottamiseksi Rannikkolaivastossa toimii ohjeena organisaatioiden henkilöstöille yhteistyön ja urheilijoiden optimaalisen valmentautumisen kehittämiseksi.

Opinnäytetyön tutkimusongelma on, että nuorten huippu-urheilijoiden valmentautuminen varusmiespalveluksen aikana on kohdennettu vahvasti Urheilukouluun, Helsinkiin. Muilta alueilta kotoisin olevat urheilijat joko lähtevät suorittamaan palvelustaan pääkaupunkiseudulle, tai suorittavat palveluksensa lähempänä kotipaikkaansa, jolloin vastaavaa, tasokasta valmentautumista ei välttämättä voida täysin yhdistää varusmiespalvelukseen.

Päätutkimuskysymykseen onnistuneesti vastaamalla saavutetaan opinnäytetyön suurin anti. Päätutkimuskysymys on aseteltu niin, että kattavan vastauksen myötä saavutetaan opinnäytetyön tarkoitus. Päätutkimuskysymys on:

Mikä on toimintamalli akatemiaryhmän perustamiseksi ja akatemiavalmennuksen käynnistämiseksi Rannikkolaivastossa?

Alatutkimuskysymykset johdattavat opinnäytetyötä kohti päätutkimuskysymykseen vastaamista. Alatutkimuskysymykset ovat välttämättömiä tietoperustan luomiseksi aiheesta. Alatutkimuskysymykset ovat:

1. Miten joukko-osastot nykyisellään toimivat yhteistyössä urheiluakatemioiden kanssa?
2. Millainen yhteistyömalli on sovellettavissa Rannikkolaivastoon?
3. Mitä yhteisiä hyötyjä Rannikkolaivasto ja Turun Seudun Urheiluakatemia akatemiavalmennusmallilla saavuttavat?

1.2 Aiemmat tutkimukset

Suuremmissa viitekehyksessä organisaatioiden välistä yhteistyötä ja organisaatioyhteistyön käsitettä on tutkittu laajasti. Teoriataustaa toimijoiden välisestä yhteistyöstä on tähän opinnäytetyöhön saatavilla useista lähteistä. Urheiluakatemioiden toiminnasta ja Puolustusvoimien liikuntakasvatuksesta on aikaisemmin tehty runsaasti tutkimusta. Sen sijaan tutkimuksia, jotka sivuivat kumpaakin tahoja, on rajallisesti. Varsinaisten tutkimusten sijaan lähdeaineistoa aihealueesta on kuitenkin saatavilla.

Jenni Wessman on sosiologian Pro gradu -tutkielmassaan ”Liikkuva nuori, liikkuva varusmies?” tarkastellut nuorten liikuntatottumuksia ja urheilu-uria palvelusaikana vertaillen niitä nuorten aiempiin liikuntatottumuksiin ennen varusmiespalvelusta. Wessmanin mukaan Puolustusvoimien koko liikuntakoulutuksellista potentiaalia ei hyödynnetä. Sotilaskoulutukselliset tarpeet ajavat usein liikuntakoulutuksen edelle. Lisäksi Puolustusvoimien liikuntakoulutus ei huomioi varusmiesten yksilöllisiä liikuntatarpeita ja -tottumuksia. Varusmiespalvelus sisältää kuitenkin Wessmanin mukaan mahdollisuuksia onnistuneeseen liikuntakasvatukseen. Tulevaisuudessa Puolustusvoimien tulisi panostaa entistä enemmän nuorten yksilöllisten terveysprojektien tukemiseen ja liikuntasuhteen vahvistamiseen osana sotilaan peruskoulutusta. (Wessman 2010, 107-108.)

Tomi Aspholm (2011) on Pro gradu -tutkielmassaan ”Urheilukoulussa palvelleiden urheilijoiden kokemuksia varusmiespalveluksen merkityksestä omalla urheilu-urallaan” toteuttanut Urheilukoulussa varusmiespalveluksensa suorittaneille kyselyn, jonka tuloksena urheilijat ovat pääsääntöisesti olleet tyytyväisiä Urheilukoulun toimintaan. Vuonna 2011 valmistuneessa tutkielmassa johtopäätöksenä on, että suomalaisten urheilijoiden kannattaa suorittaa varusmiespalveluksensa nimenomaan Urheilukoulussa.

Mikko Kurkela (2017) on opinnäytetyössään ”Urheilukouluun hakeneiden talvilajien urheilijoiden fyysiset testitulokset ja niiden hyödyntäminen valmennuksessa” selvittänyt Urheilukoulun talvilajien pääsykokeiden fyysisten testien tuloksia ja jakaumia vuosilta 2011-2017. Opinnäytetyössä on myös annettu kehitysehdotuksia Urheilukoulun toteuttamaan valmennukseen.

Antti Paasikoski (2018) on Pro gradu -tutkielmassaan ”Urheilijan Polun koordinointi ja johtaminen Puolustusvoimien maastohiihdon ja suunnistuksen valmennustoiminnassa” kuvannut Kainuun prikaatin ja Vuokatti-Rukan urheiluakatemian välistä yhteistyötä. Tutkimuksen johtopäätöksenä

Paasikoski esittää, että Puolustusvoimien tulisi osallistua suomalaisen liikunta- ja urheilujärjestelmän keskittämiseen yhden keskusjärjestön malliksi.

Paasikoski (2018, 76) on tutkielmassaan havainnut, että Puolustusvoimien valmennusryhmät tulisi saada tehokkaammin osaksi lajikohtaisia Urheilijan Polkuja. Tämä edellyttää yhteistoiminnan tarkastelua lajiliittojen sekä olympiakomitean kanssa. Organisaatioiden välistä koordinoitua ja johtamista tarkastellessaan Paasikoski (2018, 68-69) kuvaa, että monessa tapauksessa eri organisaatioilla on erilaiset käsitykset tarkasteltavasta toiminnasta.

1.3 Opinnäytetyön keskeiset käsitteet

Käsitteet ohjaavat opinnäytetyössä tekijän ajattelua ja suunnittelua. Opinnäytetyössä käytetyillä käsitteillä jäsennetään maailmaa teoreettisen viitekehyksen pohjalta. Käytetyt käsitteet kuvaavat toimintaympäristöä tässä tutkimuksessa aihepiiriin näkökulmasta. (Rantapelkonen & Koistinen 2016.)

Kun käsitteen yhteydet toisiin käsitteisiin pyritään ilmoittamaan (eksplikoimaan) johdonmukaisesti ja ristiriidattomasti, se voi muuttaa käsitettä, mutta vähintäänkin selkeyttää tietoisuutta sen merkityksestä ja käytöstä (Turunen 1995, 166-167). Tässä luvussa luetellaan opinnäytetyön keskeiset käsitteet ja niiden merkitykset.

Huippu-urheilulla tarkoitetaan vähintään kansallisen tason kilpaurheilua. Huippu-urheilussa tavoitellaan voittoa urheilijan pitkäjänteisellä sitoutumisella lajiinsa. Tässä opinnäytetyössä käsitellään ensisijaisesti nuoria, uransa alussa olevia urheilijoita, jonka vuoksi huippu-urheilua ei määrittele ammattilaisuus.

Huippu-urheilijalla tarkoitetaan lajiinsa pitkäjänteisesti sitoutunutta, vähintään kansallisen tason kilpaurheilijaa.

Puolustusvoimien *fyysisellä koulutuksella* tarkoitetaan Puolustusvoimien toteuttamaa koulutusta sotilaan toimintakyvyn kehittämiseksi. Koulutuksen keskeiset osa-alueet ovat taistelukou-

lutus, marssikoulutus ja liikuntakoulutus. Fyysisen koulutuksen tavoitteena on luoda edellytykset muulle sotilaskoulutukselle ja harjoittaa sellaisia fyysisiä ominaisuuksia ja motorisia taitoja, jotka ovat sotilaalle välttämättömiä taistelukentällä. (Puolustusvoimien Pääesikunnan Koulutusosasto 2015, 5.)

Puolustusvoimien *liikuntakoulutuksella* tarkoitetaan Puolustusvoimien fyysiseen koulutukseen kuuluvaa, muuta kuin marssi- tai taistelukoulutusta. Liikuntakoulutus voi olla palvelusaikana toteutettavaa laji-, taito-, nopeus-, voima- tai kestävyysharjoittelua (Puolustusvoimien Pääesikunnan Koulutusosasto 2015, 9-19). Puolustusvoimien liikuntakoulutukseen voi kuulua myös ravinto- ja elämäntapakoulutusta.

Lajiliitolla tarkoitetaan paikallisten, lajiliittoon kuuluvien urheiluseurojen muodostamaa liittoa. Lajiliitto vastaa oman lajinsa kehittämisestä, menestyksestä, kilpailutoiminnasta ja johtamisesta. (Olympiakomitea 2020, 33.)

Liikuntakasvatusupseerilla tarkoitetaan liikuntakoulutuksen vastuuhenkilöä omassa joukko-osastossaan. Liikuntakasvatusupseeri vastaa joukko-osastossaan henkilökunnan, varusmiesten ja reserviläisten liikuntakoulutuksen hallinnoinnista. Joukko- ja perusyksiköt toteuttavat liikuntakoulutusta liikuntakasvatusupseerin määrittämien reunaehtojen mukaisesti.

Urheiluakatemiatoiminnalla tarkoitetaan urheiluakatemioiden koordinoimaa toimintaa oman alueensa urheilijoiden tukemiseksi, urheilijan yläkouluajasta alkaen. Urheiluakatemiatoiminnalla mahdollistetaan urheilijoille valmentautumisen ja opiskelun yhdistäminen sekä valmiudet jatkoopintoihin ja työelämään (Olympiakomitea.fi 2021).

Urheilukoulutoiminnalla tarkoitetaan Puolustusvoimien Urheilukoulun koordinoimaa toimintaa, jonka päämääränä on varusmiespalveluksen ja urheilulajin huipulle tähtäävän valmentautumisen yhteensovittaminen. Urheilukoulutoiminta on urheilijan varusmiespalveluksen aikana tapahtuvaa toimintaa, joka käsittää muun muassa palvelusvapailta, urheilukomennuksilla ja muun joukko-osaston ulkopuolella tapahtuvan toiminnan. Tällöin toiminnan tulee olla Urheilukoulun ja Puolustusvoimien ulkopuolisen tahon yhteensovittamaa.

Valmentautumisella tarkoitetaan urheilijan ja muun tahon yhteensovittamaa toimintaa urheilijan taitojen kehittämiseksi. Valmentautumiseen osallistuvat perinteisesti urheilija ja valmentaja tai muu asiantuntijataho. Valmentautumisen päämääränä voi olla lajitaitojen kokonaisvaltainen kehittäminen tai jonkin suppeamman osa-alueen kehittäminen.

1.4 Tutkimuslupa

Puolustusvoimat edellyttää tutkimuslupia useimmissa Puolustusvoimiin kohdistuvissa tutkimuksissa. Tämä koskee myös opinnäytetöitä esimerkiksi korkeakouluissa. Tutkimuslupa on haettava, kun Puolustusvoimien palkattuun henkilöstöön kuuluva henkilö haluaa tutkia Puolustusvoimia muutoin kuin virkatyönä. Tutkimuslupaa haetaan vapaamuotoisella hakemuksella joko Pääesikunnasta, puolustushaarojen esikunnista tai Maanpuolustuskorkeakoulusta. Hakemus toimitetaan ko. yksikön kirjaamoon. (Puolustusvoimat.fi 2021.)

Pääesikunta ratkaisee luvat tutkimuksiin, joilla on koko Puolustusvoimia koskeva merkitys, tai jotka kohdistuvat usean puolustushaaran henkilöstöön tai Puolustusvoimien henkilökistereihin. Lisäksi Pääesikunta ratkaisee lääketieteellisten tutkimusten luvat. Puolustushaaraesikunnat (Maavoimien esikunta, Merivoimien esikunta, Ilmavoimien esikunta) ratkaisevat yksittäistä puolustushaaraa tai sen alaista yksikköä koskevat tutkimusluvut. (Puolustusvoimat.fi 2021.)

Tutkimuslupahakemuksesta on käytävä ilmi seuraavat asiat:

- tutkimussuunnitelman tiivistelmä,
- tutkijoiden ja tutkimusryhmän vastuullisen johtajan yhteystiedot,
- tutkijan/tutkijoiden oppiarvot, osaamisalueet ja julkaisuluettelot,
- tutkimuksen aihe ja tarkoitus,
- tutkimussuunnitelma aikatauluineen,
- tutkimuksen kohderyhmä ja kohderyhmän koko,
- tutkimusmenetelmät,

- tutkimuksen ja sen tulosten julkisuus,
- tutkimuksen kustannusarvio, josta selviää erityisesti palkatulle henkilöstölle aiheutuva lisätyö sekä siitä puolustusvoimille aiheutuvien kustannusten mahdollinen korvaaminen ja
- mahdolliset hakijan itsensä hankkimat puollot ja asiantuntijalausunnot. (Puolustusvoimat.fi 2021.)

Tutkimuslupahakemuksen tulee olla allekirjoitettu ja päivätty. Hakijana tulee olla yksittäinen luonnollinen henkilö eli yksittäinen tutkija tai tutkimusryhmän vastuullinen johtaja. Tutkimuslupa annetaan aina määräaikaisena ja enintään kolmen vuoden määräajaksi. Perustellusta syystä tutkimuslupaa voidaan jatkaa kerran. Tutkimuslupa ei anna suoraan lupaa käyttää puolustusvoimien resursseja, esimerkiksi virkamiesten työaikaa tai puolustusvoimien tiloja, vaan niistä on sovittava erikseen. (Puolustusvoimat.fi 2021.) Tässä opinnäytetyössä tekijä Puolustusvoimien palkattuun henkilökuntaan kuuluvana vastaa tutkimusluvan hakemisesta.

2 Organisaatioiden välinen yhteistyö - urheilun ja urheilijan tukeminen

Tässä luvussa käsitellään opinnäytetyöhön valittuja organisaatioita, Rannikkolaivastoa ja Turun Seudun Urheiluakatemiaa. Luvussa käsitellään myös organisaatioiden välisen yhteistyön teorioita. Lisäksi urheilun ja liikunnan historiaa tarkastellaan yhteiskunnallisesta ja maanpuolustuksellisesta näkökulmasta.

2.1 Käsiteltävät organisaatiot - Rannikkolaivasto ja Turun Seudun Urheiluakatemia

Rannikkolaivasto on Puolustusvoimien joukko-osasto. Kuvassa 2 on karttapohjaan sitoen lueteltu Puolustusvoimien joukko-osastot. Rannikkolaivasto on valmiusyhtymä, johon kuuluvat kaikki Merivoimien taistelualukset. Rannikkolaivaston keskeisiä tehtäviä ovat alueellisen koskemattomuuden turvaaminen, meriliikenteen suojaaminen ja merellisten hyökkäysten torjunta. Rannikkolaivastossa koulutetaan kantahenkilökuntaa, varusmiehiä ja reserviläisiä. Tukikohdat sijaitsevat Turun Pansiossa ja Kirkkonummen Upinniemessä. (Merivoimat.fi 2021a.)

Rannikkolaivastossa koulutetaan varusmiehiä vuosittain kahdessa saapumiserässä. Pansion ja Upinniemen tukikohdissa koulutetaan laivastojoukkojen aliupseereja ja miehistöä, joiden tehtävät sijoittuvat taistelualuksille. Tukikohtiin sijoittuu myös rannikkojoukkojen tehtäviä. Rannikkolaivaston varusmiesten palvelus alkaa yhteisellä alokasjaksolla Upinniemessä, jonka aikana valitaan henkilökohtainen koulutushaara. Alokasjakson jälkeen varusmiehet siirtyvät koulutushaaran mukaiseen koulutukseen Pansion tukikohtaan. Taistelualusten miehistöön valittujen laivastokoulutus toteutetaan aluksilla Pansion ja Upinniemen tukikohdissa. Pansiossa toteutettava aliupseerikurssi mahdollistaa halukkaille ja valituille aliupseeritason johtajatehtävät. Reserviupseerikursseille valitut suorittavat kurssin Merisotakoulussa, Suomenlinnassa. (Merivoimat.fi 2021b.)

Johtajakoulutettavien palvelusaika on 347 vuorokautta. Miehistön palvelusaika vaihtelee siten, että taistelualuksilla palvelevien varusmiesten palvelusaika on 255 vuorokautta ja tukikohdissa palvelevien palvelusaika vaihtelee tehtävästä riippuen. Tällöin palvelusaika on 165 – 347 vuorokautta. (Merivoimat.fi 2021b.) Puolustusvoimat antaa vuosittain varusmieskoulutusta noin 21 000 varusmiehelle (Intti.fi 2021b), joista noin 3500 koulutetaan Merivoimissa. Laivapalveluksessa

koulutetaan vuosittain noin 300 varusmiestä, joten valtaosa Merivoimien varusmiehistä suorittaa palveluksensa rannikkojoukoissa (Merivoimat.fi 2021c).

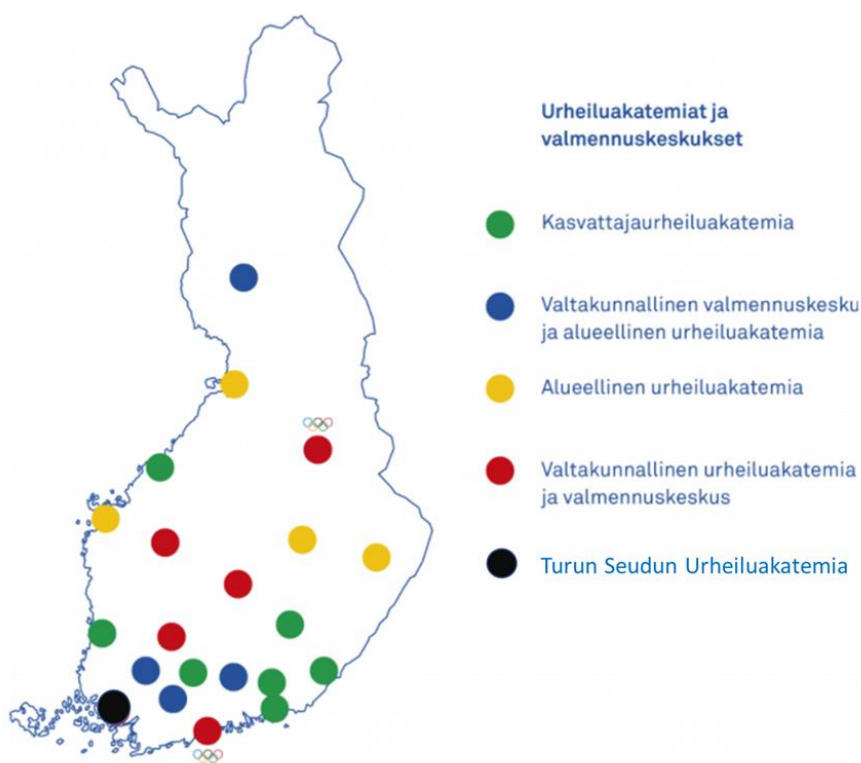

Kuva 2. Puolustusvoimien joukko-osastot (Intti.fi 2021a).

Kuvassa 3 on karttapohjaan sitoen lueteltu Suomen urheiluakatemit. Kuvassa on osoitettu myös toimeksiantajan, Turun Seudun Urheiluakatemia, maantieteellinen sijainti. Urheiluakatemit ovat alueellisia verkostoja, joihin kuuluvat alueen oppilaitokset, urheiluseurat ja urheilun asiantuntijaorganisaatiot. Urheiluakatemiatoiminnalla mahdollistetaan urheilijoille valmentautumisen ja opiskelun yhdistäminen. Urheiluakatemoissa urheilijan arkea tukevat eri alojen asiantuntijat,

kuten esimerkiksi fysioterapeutit, ravitsemusneuvojat, lääkärit ja erikoistuneet valmentajat. Urheiluakatemioiden tavoite on tarjota nuorille urheilijoille tukiverkosto kasvua ja kehittymistä varten matkalla kohti huippu-urheilumenestystä. Urheiluakatemiatoiminta voi olla osana urheilijan polkua yläkoulusta huippu-urheiluun saakka. Urheilun ohella nuorille annetaan urheiluakatemiatöinnassa valmiuksia jatko-opintoja ja työelämää varten. (Olympiakomitea.fi 2021.)

Urheiluakatemiatoiminnalla urheilijalle pyritään varmistamaan päivittäin kansainvälisen vertailun kestävä valmennus ja olosuhteet täyden potentiaalin saavuttamiseksi. Urheiluakatemioiden yhteinen tulevaisuuden tavoite on, että kansainvälisesti menestyviä urheilijoita ja joukkueita on ennistä enemmän. (Olympiakomitea.fi 2021.)

Kuva 3. Suomen urheiluakatemit ja valmennuskeskukset (Olympiakomitea.fi 2021).

Turun Seudun Urheiluakatemia on muiden urheiluakatemioiden tapaan alueellinen verkosto. Akatemian yhteistyöverkoston muodostavat urheilijat, oppilaitokset, urheilun lajiliitot, urheilu-seurat, Turun kaupunki ja urheilun tukipalvelut. Oppilaitosverkosto käsittää alueen oppilaitokset perusasteesta korkeakouluihin. Merkittäviä liikunnan ja urheilun yhteistyökumppaneita ovat Turun kaupungin liikuntapalvelukeskus, Paavo Nurmi -tutkimuskeskus, Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu ry (LiikU ry) sekä alueen seurat. Yhteistyöverkosto toimii yhdessä muiden urheiluakatemioiden ja Suomen Olympiakomitean kanssa. (Urheiluakatemia.fi 2021a.)

Turun Seudun Urheiluakatemian toiminta on käynnistynyt vuonna 2004. Urheiluakatemialle on Suomen Olympiakomitean toimesta myönnetty valtakunnallisen huippu-urheiluakatemian status syksyllä 2008. Urheiluakatemia on valittu 13 lajin osalta valtakunnalliseksi keskuksiksi. Toimintaa hallinnoi Turun kaupungin sivistystoimi, jonka toimipiste on Turussa sijaitseva Kerttulin lukio. (Urheiluakatemia.fi 2021a.)

Oppilaitoksista Turun Seudun Urheiluakatemiaan kuuluvat Kerttulin lukio, Turun ammatti-instituutti, Katedralskolan i Åbo, Turun Yliopisto, Åbo Akademi, Turun AMK sekä seitsemän yläkoulua. Yläkoulut ovat Turussa Luostarivuoren yläkoulu, Puropellon yläkoulu, S:t Olofsskolan ja Vasaramäen yläkoulu, Naantalissa Suopellon yläkoulu, Raisiossa Vaisaaren yläkoulu ja Kaarinassa Piispanlähteen yläkoulu. (Urheiluakatemia.fi 2021b.)

Urheiluakatemialla on 11 päätoimista valmentajaa, viisi ominaisuusvalmentajaa, noin 30 seura-valmentajaa ja yhteistyöverkostossa yhteensä noin 120 valmentajaa. Akatemiaan kuuluu yhteensä 1152 urheilijaa, joista opiskelee korkea-asteella 109, toisella asteella 324 ja perusasteella 635. Urheiluakatemian urheilijoista 11 on Olympiakomitean tukiurheilijoita. 57 Urheiluakatemian urheilijaa kuuluu aikuisten maajoukkueisiin ja 144 nuorten maajoukkueisiin. (Urheiluakatemia.fi 2021a.)

2.2 Urheilun ja liikunnan yhteiskunnallinen asema ja rooli sotilaskoulutuksessa

Tässä opinnäytetyössä ei käytetä historiantutkimuksen menetelmiä. Viime vuosituhanen historia ei myöskään ole olennaisessa osassa tässä opinnäytetyössä tarkasteltavaa akatemiavalmenuksen kehittämistä. Teemojen kuvauksessa kansallisen urheilun ja liikunnan historiaa ei kuitenkaan sovi sivuuttaa.

Kokkosen (2015, 30) mukaan urheilu ja liikunta alkoivat muotoutua omaksi kansanliikkeekseen 1890-luvulla. Tässä vaiheessa kansanliikkeestä puhuttiin monessa yhteydessä voimisteluna. Suomen ensimmäinen urheilun keskusjärjestö oli 1896 perustettu Suomen Naisten Voimisteluliitto - Finska Kvinnors Gymnastikförbund. Voimistelu- ja urheiluseurojen uranuurtaja Viktor Damm halusi perustaa työväelle suomenkielisen urheiluliiton. Ivar Wilskman, joka tunnettiin Dammin ohella kansallisen urheiluseuratoiminnan käynnistäjänä, tahtoi puolestaan yhdistää Suomen voimistelu- ja urheiluseurat kaksikieliseksi liitoksi. Hankkeet eivät sellaisinaan onnistuneet, vaan ne toimivat perustana kesällä 1900 perustetulle Suomalaiselle Voimistelu- ja Urheiluliitolle. Liitto ei saanut kuitenkaan Suomen Senaatin hyväksyntää, vaan se joutui toimimaan epävirallisena järjestönä. (Laine 1992, 121.)

Vuonna 1906 suomenkielisen liiton toiminta päättyi, kun Kaksikielinen Suomen Voimistelu- ja Urheiluliitto (SVUL) aloitti toimintansa. Tämä oli suurelta osin Ivar Wilskmanin aikaansaannosta. Hän toimi suomen- ja ruotsinkielisten liittojen kokoajana. SVUL:n alueittain jaetusta toiminnasta vastasivat piirikunnat ja eri urheilulajit oli jaettu keskushallinnon alaisten jaostojen vastuulle. 1900-luvun alussa Suomeen syntyi lisäksi itsenäisiä erikoisliittoja. Näitä olivat muun muassa Purjehtijaliitto (1905), Uimaliitto (1906), Palloliitto (1907), Luisteluliitto (1908), Soutuliitto (1910) ja Tennisliitto (1911). Erikoisliitoista osa piti sisällään usean erillisen lajin toiminnan, esimerkiksi Palloliiton ohjaamana toimivat sekä jalka- että jääpalloilijat. (Kokkonen 2015, 30.)

Vuoden 1918 sisällissota vaikutti suuresti yhteiskunnallisiin näkemyksiin ja aiheutti vastakkainasettelua. SVUL kuului sodan voittaneen valkoisen Suomen aatemaailman kannattajiin. Se erottikin riveistään punaisten riveissä sotaan osallistuneet. Tämä päätös osaltaan vaikutti Työväen Urheiluliiton perustamiseen 1919. Porvarillisella järjestökentällä toiminta jakaantui yhä enemmän suomen- ja ruotsinkieliseen toimintaan. Tämä oli seurausta kieliryhmien välisestä vastakkainasettelusta, jossa ajan suurin poikkeus oli Palloliitto, jonka toiminta pysyi ja jatkui kaksikielisenä. (Kokkonen 2015, 30.)

Suomen itsenäistyttyä 1917 kolmannes sen väestöstä oli alle 15-vuotiaita. Tasavallan väestön nuoruutta kuvaa myös se, että suomalaisista yli 65-vuotiaita oli vain hieman yli viisi prosenttia. Valtion kaupungistuminen tapahtui hitaasti, mutta muuttoliikettä oli maaseudulta kaupunkeihin. Itsenäisyyden kahden ensimmäisen vuosikymmenen aikana kaupunkeihin siirtyi asumaan runsas neljännes väestöstä. Valtion pääelinkeino oli maa- ja metsätalous, ja suurin osa suomalaisista teki luonteeltaan fyysistä työtä. Myös kotioiloissa elämä oli aktiivista ja vaativaa. Suurin osa suomalaisten kodeista oli puulämmitteisiä, eikä vesijohtoa tai viemäröintiä ollut. Maailmansotien välisenä aikana tuberkuloosiin sairastui vuosittain noin 45 000 suomalaista, ja lapsikuolleisuus oli korkea. Tästä huolimatta väestön keskimääräinen terveydentila kohentui. 1930-luvulla eliniänodote oli miehillä 55 vuotta ja naisilla 60 vuotta. (Kokkonen 2015, 55.)

Itsenäistymisen jälkeisinä vuosina tehtiin koululaitosta koskevia, merkittäviä uudistuksia. Vuonna 1921 tuli voimaan oppivelvollisuuslaki, joka toi oppilaille oikeuden koulunkäyntiin ja kunnille velvollisuuden koulun järjestämiseen (Arajärvi 2006, 180). Uudistuksen myötä lasten liikunnan määrä lisääntyi. Osittain liikunnan määrä selittyi pitkillä koulumatkoilla, joilla ei vielä koulukyytejä järjestetty. Vuodesta 1924 kansakoulujen opetusohjelmaan kuului voimistelua kaksi tuntia viikossa. Käytännössä suuressa osassa kouluja säädetyt tunnit jäivät nimellisiksi, sillä opettajien taidot ja koulujen liikuntatilat olivat rajalliset. Ajan myötä koulujen valmiudet voimistelun ja liikunnan opettamiseen paranivat, kun kunnat rakennuttivat uusia, liikuntasalein varustettuja kouluja. Kouluhallitus opasti kouluja voimistelutuntien pitämisessä ja koulujen väliset voimistelukilpailut lisäsivät kiinnostusta liikuntaan ja liikunnanopetukseen. (Kokkonen 2015, 61.)

Maanpuolustukselliset näkökulmat koulujen liikuntakasvatukseen korostuivat 1930-luvun lopulta 1940-luvulle tultaessa. 1939 oppikouluasetusta pohtinut komitea arvioi, että liikuntakasvatuksen tuntimäärä oli liian alhainen sekä kansa- että oppikouluissa. Tämä osaltaan vaikutti siihen, että oppikoulun suorittaneet varusmiehet olivat huonokuntoisia ja liikuntaan tottumattomia. Vuosina 1934-37 Suomen Olympiakomitean puheenjohtajana toimineen Kustaa Levälähdän mukaan lukua-ainepainotteinen koulu ei kyennyt antamaan nuorille elämäntaistelussa vaadittavaa tarmoa ja itsehillintää. Jääkärikenraali Lauri Malmbergin mielestä kansakunta tarvitsi taistelijoita yhtä lailla kuin oppineita. Urheilun katsottiin kehittävän nuorista miehistä lujahermoisia ja harjaannuttavan myös sotilaiden johtamistaitoja. (Kokkonen 2015, 61-62.) Lauri Pihkala esitti liikuntasektorin siirtämistä sotaministeriön alaisuuteen, mutta koulujen liikuntakasvatus säilyi kuitenkin kirkollis- ja opetusministeriössä. Talvisodasta jatkosotaan asti ajatus kouluvoimistelun sotilaallistamisesta

kuitenkin pysyi. Koulun liikuntatunnit sisälsivätkin esimerkiksi marssi, kompassi- ja ensiapuharjoituksia. (Meinander 1992, 287-300.)

Hiihtolomat otettiin lukuvuosisuunnitteluun vuonna 1933. Ruotsin kouluissa pidettiin vuodesta 1929 asti urheilulomaa, joka vaikutti idean syntymiseen Suomessa. (Kokkonen 2015, 62.) Hiihtoloman puolestapuhujana ja idean kehittäjänä pidetään kouvolaista suojeluskuntamiestä ja voimistelunopettajaa, Santeri Hirvosta. Hiihtolomaa oli kokeiltu jo vuonna 1927 Kauniaisissa ruotsinkielisessä Grankulla Samskolanissa. Suomessa hiihtolomalla oli myöhemmin myös maanpuolustuksellisia tarkoitusperiä, sillä loman aikana pidettiin suojeluskuntaopien talviharjoituksia, ja lisäksi hiihtotaidon katsottiin luovan edellytyksiä sotilaalliseen talvitoimintaan. (Havu, Poijärvi & Parikka 1954, 225).

Ensimmäinen yleistä asevelvollisuutta koskeva laki tuli voimaan vuonna 1919. Varusmiesten palvelusaika vaihteli vajaasta vuodesta 15 kuukauteen. Samana vuonna julkaistiin Ivar Wilskmanin johtaman komitean laatima Sotaväen voimistelu- ja urheiluohjesääntö. Itsenäisyyden alkuvuosina Puolustusvoimat perusti polkupyöräpataljoonat Viipuriin, Mikkeliin ja Terijoelle. Asevelvollisille annettiin uimaopetusta ja armeijan järjestämiä urheilukilpailuja oli runsaasti. (Kokkonen 2015, 62.) 1920- ja 1930-luvuilla maanpuolustuksen kannalta tärkeimpinä liikuntamuotoina pidettiin hiihtoa ja pyöräilyä. Lisäksi kouluissa alettiin opettaa suunnistusta perustuen sekä liikunnalliseen että maanpuolustukselliseen tarpeeseen. (Syväoja 2004, 214-215.)

Liikuntakulttuuri vahvisti asemaansa 1930-luvulla ja kasvatti edelleen merkitystään sotien jälkeisenä aikana. Osana kansallista jälleenrakentamista myös liikunnan kansalaistoiminta lisääntyi. Urheilujärjestöjen jäsenmäärä lähes kolminkertaistui muutamassa vuodessa. Sotien jälkeisinä vuosina rakennettiin laajasti infrastruktuuria urheilun tarpeisiin. Esimerkiksi urheilukenttiä, uimahalleja, jääkiekkokaukaloita ja hyppyrimäkiä rakennettiin ympäri Suomen. Urheiluun kiinnitettiin ennestä enemmän huomiota mediassa ja kannattajakulttuuri urheiluseurojen ympärillä lisääntyi. Yhä nuorempia otettiin mukaan seurojen junioritoimintaan ja harrastajamäärät nousivat suurten ikäluokkien myötä. Liikuntakulttuuria alettiin arvostaa osana lasten ja nuorten kasvatusta. (Kokkonen 2015, 62.)

Kuntoliikunnan tarpeellisuus alettiin tiedostaa yhä paremmin, kun arkiliikunnan väheneminen havaittiin. Terveystieteiden merkitystä sekä yksilön että erityisesti yhteiskunnan kannalta korostettiin, ja 1940-1960-luvuilla suomalaisia kannustettiin liikkumaan erilaisten kampanjoiden ja tapahtumien

avulla. Sotien jälkeisenä aikana maanpuolustuksen merkitys liikunnan yhteiskunnallisena perusteluna menetti asemaansa suhteessa terveyteen ja hyvinvointiin. Sekä valtion että kuntien rooli liikuntakulttuurissa vahvistui. Kunnat alkoivat järjestelmällisesti parantaa liikuntaolosuhteita. Opetusministeriön alainen Valtion urheilulautakunta lisäsi liikuntatilojen rakentamiseen liittyvää neuvontaa. Ministeriö pystyi osin kasvaneiden veikkaustuottojen ansiosta jakamaan liikuntarakentamiseen suunnattua tukea järjestöille ja kunnille. (Kokkonen 2015, 173.)

1970-luvulla alkoi muodostua valtion, kuntien ja urheilujärjestöjen välinen yhteistyö ja työnjako. Vuonna 1980 tuli voimaan liikuntalaki, johon kirjattiin valtiollisten toimijoiden vastuita. Valtion tehtäväksi määritettiin liikuntakulttuurin ohjaus ja rahoitus. Käytännössä valtion tehtävä noudatti liikuntapolitiikan päätavoitetta, eli liikuntaedellytysten luomista koko kansalle. Järjestökeskeinen urheilupolitiikka muuntui 1970-luvulta 1980-luvulle tultaessa kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin tähtääväksi liikuntapolitiikaksi. Kunnat huolehtivat liikuntamahdollisuuksien tarjonnasta, kun taas käytännön toiminta kuului urheilujärjestöille ja -seuroille. Valtion ja kuntien toiminta nopeutti kuntoliikunnan yleistymistä niin koko maassa kuin paikallistasollakin. Nykyaikaisten liikuntapaikkojen verkosto kasvoi 1980-luvun aikana aluepolitiikan seurauksena koko maan kattavaksi. (Kokkonen 2015, 246.) Nykyään Suomessa on yhteensä yli 30 000 liikuntapaikkaa, joista kunnat omistavat ja ylläpitävät noin 75 % (Hallituksen esitys eduskunnalle liikuntalaiksi 2014, 11).

Aiemmillä vuosikymmenillä liikuntaa pidettiin työväenluokan aktiviteettina. 1970- ja 1980-luvuilla liikunnan määrä jakaantui siten, että hyvin toimeentulevat ja koulutetut ohittivat liikunnan määrässä mitattuna alemmat sosiaaliluokat. Liikuntaa harrastavien määrä kasvoi keskiluokan kasvun myötä. 1980-luvun rahoitusmarkkinoiden vapautuminen kiihdytti kansantalouden kasvua, joka johti liikunnan kaupallisten kytkösten vahvistumiseen. Liikuntaa ja urheilua tuotteistettiin Suomessa, ja valtion lainarahalla rakennettiin hiihto- ja kuntokeskuksia, golfkenttiä ja kylpylöitä. (Kokkonen 2015, 246.)

Media- ja yrityskytkökset vahvistuivat huippu-urheilussa 1970-luvulla. Huippu-urheilu muuttui 1980-luvulla yhä enemmän täysipäiväiseksi työksi, mihin vaikutti Kansainvälisen olympiakomitean päätös luopua amatöörisäännöksistään. Kiristynyt kilpailu taloudellisen hyödyn saavuttamiseksi vaikutti osaltaan dopingin käytön lisääntymiseen. Tämän seurauksena dopingin käytön valvonta tehostui vähitellen. (Kokkonen 2015, 247.) Kansainvälinen Olympiakomitea laati antidoping säännösten vuonna 1968 ja anaboliset steroidit kiellettiin 1974 (Kiukkonen & Leppänen 2005, 41).

2000-luvun aikana kuntien määrä on pienentynyt Suomessa yli sadalla. Rahoitusmahdollisuudet kunnallisissa liikuntapalveluissa ovat heikentyneet julkisen talouden kiristymisen seurauksena. Kilpa- ja huippu-urheilussa ammattimaistuminen on korostunut ja amatikseen urheilevien määrä on kasvanut. (Kokkonen 2015, 332.) Vuonna 2017 Suomessa oli Kilpa- ja huippu-urheilun tutkimuskeskuksen (KIHU) mukaan 1380 ammattiurheilijaa (KIHU 2018).

Liikunnan ja urheilun kansalliset toimijat sopivat vuonna 1993 järjestörakenteen uudesta jaosta. Samana vuonna perustettu Suomen Liikunta ja Urheilu (SLU) alkoi toimia liikuntajärjestöjen katto- ja palvelujärjestönä. Vuonna 2013 SLU, Kunto ry ja Nuori Suomi yhdistyivät ja muodostivat Valta-kunnallisen liikuntaorganisaation (VALO). Vielä tässä vaiheessa Suomen Olympiakomitea jättäytyi järjestön ulkopuolelle, mutta vuonna 2017 VALO ja Olympiakomitea yhdistivät toimintonsa. (Kokkonen 2015, 333.) Nykytilanteessa Suomen Olympiakomitea toimii Suomen liikunnan ja urheilun kattojärjestönä. Olympiakomitean keskeisenä tavoitteena on mahdollistaa suomalaisten urheilijoiden menestyminen huippu-urheilussa sekä edistää suomalaisten liikunnallista elämäntapaa. (Suomen Olympiakomitea 2021b).

2.3 Organisaatioiden välinen yhteistyö

Airan (2012) mukaan niin kauan kuin yhteistyöprosessia ei ymmärretä riittävästi, yhteistyön tuloksellisuutta on vaikea ennustaa tai sen prosessia missään määrin hallita. Eri tieteenalat esittävät yhteistyöstä erilaisia tulkintoja, ja lähestymistavat yhteistyön tutkimiseen poikkeavat toisistaan suuresti. Yhteistyö on ilmiönä ja käsitteenä monimutkaisempi kuin usein ajatellaan. Aiemmissa tutkimuksissa yhteistyön käsite on määritelty monin eri tavoin – tai jätetty kokonaan määrittelemättä, koska ilmiötä on pidetty itsestäänselvytenä. (Aira 2012, 12-13.)

Yhteistyötä on kuvattu ryhmässä tapahtuvaksi, yhteiseksi vuorovaikutukseksi. Yhteistyö käsittää kaiken sen toiminnan, jota tehtävän suorittaminen yhdessä vaatii. (Vangrieken, Dochy, Raes & Kyndt 2015, 23.) Aira (2012, 19) määrittelee yhteistyön tavoitteelliseksi ja aktiiviseksi prosessiksi, joka syntyy toiveesta tai tarpeesta luoda jotain uutta tai ratkaista jokin ongelma.

Yhteistyö voidaan edelleen jakaa yhteistyön käsitteisiin collaboration ja cooperation. Collaboration voidaan nähdä sellaisen yhteistyön käsitteenä, jossa osallistujat tekevät kaiken yhteistyön yhdessä. Cooperation puolestaan tarkoittaa toimintatapamallia, jossa osallistujat tekevät erillisiä

tehtäviä. Kun osallistujat ovat tehneet erilliset tehtävät valmiiksi, suoritteet kootaan lopuksi yhteen. (Vangrieken ym. 2015, 23.) Suomalaisen tulkinnan mukaan collaboration tarkoittaa yhteistyötä, yhdessä tekemistä ja cooperation tarkoittaa vastuunjako ja tehtävien tekemistä toisistaan erillään. Tämän tulkinnan mukaan collaboration-käsitteen suomenkielinen vastine on yhteistyö ja cooperation-käsitteen suomenkielinen vastine yhteistoiminta. (Aira 2012, 18.)

Organisaatioiden välisen yhteistyön tai organisaatioyhteistyön käsitteen ei nähdä lähdeaineiston perusteella suuresti poikkeavan yhteistyön käsitteestä. Organisaatioiden välinen yhteistyö tai organisaatioyhteistyö on yhteistyötä, jota organisaatiot keskenään toteuttavat. Kun tarkastellaan työntekijätason yhteistyötä, korostuvat yhdessä työskentely ja vuorovaikutustaidot. Kun taas tarkastellaan organisaatiotasoa, korostuvat enemmänkin yhteiset tavoitteet ja strategia. Organisaatioiden yhteistyötä määriteltäessä otetaan huomioon myös organisaation rakenteellisia ja hallinnollisia puolia. (Vornanen 1995, 96.) Organisaatioiden välisen yhteistyön etuja ovat Pfefferin ja Salancikin (1978, 145) mukaan seuraavat:

- informaation saatavuuden paraneminen toisten organisaatioiden toiminnasta ja informaatiokanavien luominen hyödyllisen informaation välittämiseksi organisaatioiden kesken,
- organisaatioille syntyy mahdollisuus saada sitoutuneita tukijoita toimintaympäristöstään ja
- neuvotteluihin perustettu yhteistyöverkosto legitimoii siihen kuuluvien organisaatioiden olemassaolon.

Hakanen, Heinonen ja Sipilä (2007) käsittelevät verkostojen strategioita yhteistyössä menestymiseen. Organisaatioiden tulee yhteensovittaa visiot, päämäärät ja tavoitteet onnistumisen edellytykseksi. Vaikka eri osapuolten tavoitteet voivat olla eriävät onnistuneessa verkostosuhteessa, tulee niiden kuitenkin olla toisiaan täydentäviä ja siten yhteensopivia. Vision tai päämäärän tulee myös usein olla mahdollisimman tarkasti kaikille osapuolille viestitetty. Verkostosuhteen luomisen osana vain omien strategisten tavoitteiden määrittäminen ei riitä. Kaiken yhteensopivuuden arvioimiseksi on myös selvitettävä muiden osapuolten tarpeet ja tavoitteet. Yhteisten ja erillisten tavoitteiden määrittely onkin yhteistyön alkuvaiheissa tärkeää, ja siihen tulee käyttää aikaa, varsinkin, jos organisaatiot eivät tunne ennestään toistensa toimintaa. (Hakanen, Heinonen & Sipilä 2007, 30-31.)

Hölsömäen (2008) mukaan myös liikunta-alalla yhteistyö edellyttää tavoitteiden ja suunnitelmien sopimista yhdessä. Yhteistyön sujuvoittamiseksi oman organisaation toimintatapoja tulee arvioida ja tarpeen mukaan kehittää. (Hölsömäki 2008, 5.)

Kaikissa yhteistyömuodoissa mahdollisuutena on, että yhteistyön koetaan muodostavan niin huomattavia parannuksia, ettei niitä yksin työskentelemällä voisi saavuttaa. Yhteistyö voi kulkea rinnakkain tuloksen tekemisen kanssa, joka lisää yhteistyön arvostusta työyhteisössä. Yhteistyö voidaan kokea myös mahdollistajana tuloksen tekemiselle. Organisaatioiden välistä yhteistyötä voidaan tarkastella myös yksittäisen työntekijän näkökulmasta. Yksittäiselle työntekijälle yhteistyön tuomat edut voivat olla monimuotoisia. Yhteistyön tuomia etuja voivat olla esimerkiksi oman ammattitaidon kehittyminen, inspiraatio ja innostus, omalle alalle tärkeiden kokonaisuuksien hahmottaminen, tuen saaminen ja ongelmanratkaisupu. Yhteistyö voi myös edistää työhyvinvointia työssä viihtymisen kautta. (Aira 2012, 128.)

Isoherrasen, Rekolan ja Nurmisen (2008) mukaan yhteistyö mielletään usein vastakohtaksi kilpailulle. Sitä se ei kuitenkaan ole, vaan paremmin yhteistyön vastakohtaa kuvaa haluttomuus yhteistyöhön. Hyvään kilpailuunkin tarvitaan yhteistyötä ja yhteistyötä tukevia sääntöjä. (Isoherranen, Rekola & Nurminen 2008, 27.)

On huomioitava, ettei yhtä ainoaa toimivaa yhteistyön mallia ole olemassa. Ei voida nimetä yhtä yhteistyön mallia, jota voitaisiin kaikissa tilanteissa soveltaa kaikkiin organisaatioihin ja toimintaympäristöihin. Jokaisessa tilanteessa ja toimintaympäristössä on löydettävä niihin parhaiten soveltuva toimintamalli. Kaikkiin tehtäväkokonaisuuksiin ja ympäristöihin yhdessä toimiminen ei välttämättä edes sovellu. Edelleen on prosesseja, joissa yksin työskentely ja rinnakkain toimiminen on tarkoituksenmukaista. (Isoherranen ym. 2008, 133.)

Henkilöstön kannalta yhteistyöhön voi katsoa liittyvän tiettyjä uhkia. Organisaatioiden henkilöstölle yhteistyö voi pahimmillaan näyttäytyä ylimääräisenä rasitteena, joka ohjaa fokusta toisaalle keskeisistä suoritteista. Tämä korostuu, mikäli henkilöstö kokee työnsä kiireiseksi. Uhkana on, että henkilöstöä vaaditaan osallistumaan yhteistyöhön, mutta henkilöstö ei koe sen olevan merkityksellistä tai toivottuja tuloksia tuottavaa. Yhteistyötä saatetaan ääripäässä olla tekevinään, ja yhteistyö on näennäistä. Yhteistyö raportoidaan, mutta käytännön toimenpiteet jäävät vajaviksi ja yhteistyön synergiaedut jäävät saavuttamatta. (Aira 2012, 128.)

Hakanen ym. (2007) muistuttavat, että vaikka parhaaksi yhteistyömalliksi usein mielletään tiivis ja syvä vuorovaikutus, yhteistyösuhteen menestys riippuu kuitenkin useasta tekijästä. Lähtökohdiana tulisi olla verkostosuhteen tarkoitus, minkälaisia hyötyjä sillä tavoitellaan ja mikä on verkoston perusstrategia. Keskeistä on se, miten yhteistyösuhteen hyödyt saadaan esiin ja pystytään kuvaamaan osapuolille. Tämä ei välttämättä vaadi tiivistä ja syvällistä yhteistyötä kaikilta verkoston osapuolilta. Mikäli tavoite ja strategia on selkeä, hyödyt nähtävissä ja saavutettavissa, edellytykset menestymiseen ovat jo olemassa. (Hakanen ym. 2007, 277.)

Myös Airan (2012) mukaan tiivein mahdollinen yhteistyömalli ei aina ole paras. Periaatteena ”mitä tiiviimpää yhteistyötä, sitä parempi lopputulos” ei ole aina realistinen. Esimerkiksi resurssikysymykset voivat puoltaa väljemmän yhteistyömallin valintaa. Sopivan tai riittävän yhteistyön tasoon ei ole tutkimuksissa kyetty ottamaan kantaa. (Aira 2012, 19.) Kunnilla on liikuntajohtamisessa iso rooli, ja yhteistyöllä kunnan eri toimialojen kesken luodaan liikunnan edellytyksiä. Tyypillisesti kunnan liikunnasta vastaava toimiala tekee yhteistyötä esimerkiksi sosiaali- ja terveystoimen, nuoriso- ja kulttuuritoimen sekä opetustoimen kanssa. Kunnan sektorirajat ylittävällä yhteistyöllä voidaan edistää liikunnan asemaa kunnallisen päätöksenteon sisällä. Kuntalaisten liikunta-aktiivisuutta ja hyvinvointia voidaan edistää strategisella suunnittelulla. Liikuntalaki kannustaa toimialojen ja kuntien väliseen yhteistyöhön liikunta-alalle asetettujen tehtävien toteuttamiseksi ja alan kehittämiseksi. Kuntien kannattaa kutsua mukaan yhteistyöhön myös eri sidosryhmät, kuten seurakunnat ja muut yhdistystoimijat. (Suomen Olympiakomitea 2021a, 8.)

Menestyksekkäässä liiketoiminnassa sosiaalinen ja inhimillinen pääoma on mielletty keskeisiksi tekijöiksi. Suhteessa materiaaliseen pääomaan niiden merkitystä yrityksen resursseina pidetään kasvavana. Sosiaalinen ja inhimillinen pääoma, käytännössä verkostot, mielletään strategiseksi liiketoimintaeduksi. Sekä yksittäiset henkilöt että ryhmät ja organisaatiot voivat olla verkostoituneita. Asemaa verkostossa voidaan pitää sosiaalisena pääomana, ja erityisen oleellista on se, miten tätä pääomaa käyttää. (Aaltio 2015, 190.)

Sosiaalisen pääoman luominen, ylläpito ja kehittäminen kuuluvat johtamistaitoihin. Näillä johtamistaidoilla edistetään yhteistyötä ja menestyksekkästä liiketoimintaa. Sosiaalista pääomaa voidaan käyttää intuitiivisesti ja spontaanisti. Sosiaalinen pääoma voi muodostua nykyisten resurssien lisäksi myös potentiaalisista resursseista. Nämä potentiaaliset resurssit ovat piileviä, mutta käytettävissä myös tietoisesti henkilön tai yhteisön suhdeverkossa. Raider ja Burt (1996, 187-200) kuvaavat sosiaalista pääomaa henkilön kontaktiverkoston rakenteena. Nämä rakenteet ohjaavat

ihmisten suhteita sosiaalisessa kanssakäymisessä. Sosiaalinen pääoma tarjoaa henkilölle tai organisaatiolle mahdollisuuksia, joita ei muuten olisi. (Aaltio 2015, 190.)

Sosiaaliseen pääomaan voi kuulua instituutioita ja organisaatioita. Verkostojen kautta on mahdollista päästä niiden toimintoihin ja vallankäyttöön. Sosiaalinen pääoma ja verkostot luovat etuja, koska ne mahdollistavat pääsyn laajemman informaatiovirran piiriin ja antavat mahdollisuuksia vaikutusvaltaan. Lisäksi ne luovat solidaarisuusetuja ja lisäävät luottamusta osapuolten välillä. Mikäli yksilön tai yhteisön materiaaliset voimavarat ovat vähäiset, sosiaalinen pääoma ja sen sisältämät näkymättömät voimavarat voivat mahdollistaa selviytymisen. Sosiaalinen pääoma on yhteiskunnallisesti arvostettua. Toisaalta se on hyvin haavoittuvaista pääomaa, koska sitä ei ole helppoa tietoisesti ohjailta. Sosiaalisen pääoman pysymiselle tulee luoda edellytyksiä. (Aaltio 2015, 191.)

Aaltion (2015, 191-192) mukaan valtioiden, työnantajien ja työntekijöiden sekä niitä edustavien instituutioiden suhteet ovat tällä hetkellä muutospainissa. Globalisaatio ja vapaa kauppa vaikuttavat suuresti toimijoiden suhteisiin ja vaatimuksiin. Yksilöllä osana organisaatiota on yhä useammissa tapauksissa selkeä henkilökohtainen vastuu omasta osaamisestaan. Suhteita ja omaa verkostoitumista on alettu arvostaa osana ammattitaitoa ja ammatin harjoittamista. Lisäksi useisiin tehtäviin sisältyy verkostovastuita. Digitalisaatio vaikuttaa ammattien kenttään siten, että ammattien sisällöissä tapahtuu muutoksia. Uusia ammatteja syntyy ja joitakin ammatteja katoaa.

Sosiaalinen media tuo verkostoihin uuden ulottuvuuden. Hulkkosen (2020, 123) mukaan sosiaalinen media luo uusia kiinteitä ja löyhiä yhteisöjä, yhteysverkostoja ja kollektiiveja. Verkostolukutaitoa edellytetään monessa arkisessa yhteydessä. Työtehtävät vaativat yhteistyötä entisten rajojen yli. Yhtenä sosiaalisen median piirteenä on, että tarvittava osaaminen on usein hajallaan yhteisöjen sisällä. Niin virallisissa kuin epävirallisissa yhteisöissä monet tehtävät onnistuvat parhaiten ulkopuolisten kumppanien kanssa.

Uusien yhteistyökumppanien kanssa on etsittävä ja kehitettävä yhteisiä tavoitteita. Monet tehtävät ja vastuut voidaan täyttää vähällä vuorovaikutuksella ja yksilön henkilökohtaisella panoksella, mutta tulevaisuudessa ihmisten keskinäisen avun ja tuen tarve todennäköisesti kasvaa. Nykyiselle työelämälle ominaista on, että työn sisältö tai jopa ammatti vaihtuu työuran aikana. Työntekijän on sopeuduttava ammattitaidon muutoksiin. Yksilöllisyys ja yhteisöllisyys ovat yhtäaikaista ja erottamattomia kansalaisen elämisessä ja työssä. (Hulkkonen 2020, 124.)

Hulkkosen (2020, 124) mukaan ihminen tekee koko elämänsä ajan arvovalintoja — usein sitä huomaamatta. Mikäli omat voimat eivät riitä tavoitteen saavuttamiseen, haetaan yhteistyöstä ratkaisua. Maailman kehityksen ytimessä ovat ihmisten yhteiset arvot. Yhteiset arvot myös jakavat maailmaa. Esimerkiksi läntisillä arvoilla on pitkä yhdistävä historia. Muuttuvassa yhteiskunnassa tapahtuu ennalta arvaamattomia asioita, mutta monia asiaa pysyy muuttumattomana. Vallan voidaan kuitenkin nähdä pysyvän. Osalla ihmisistä ja organisaatioista on enemmän valtaa kuin toisilla. Yhteistyön malleissa nämä valtasuhteet tulee aina huomioida.

2.4 Liikuntakoulutus Puolustusvoimissa

Tässä opinnäytetyössä huomionarvoista on, että kaikissa tehtävissään Puolustusvoimat pyrkii edistämään Suomen turvallisuutta. Puolustusministeriön strategisen suunnitelman (2011) mukaan strategisena visiona on uskottava puolustuskyky, jonka avulla säilytetään Suomen itsenäisyys, turvataan alueellinen koskemattomuus ja valtionjohdon toimintavapaus, edistetään väestön turvallisuutta ja hyvinvointia sekä ylläpidetään yhteiskunnan toimivuus.

Puolustusvoimat kehittää henkilöstön ja organisaation osaamista tehtäväpainotteisesti. Tehtävä on kaikissa tilanteissa vastata muuttuvan toimintaympäristön haasteisiin, tavoitteena Suomen turvallisuuden ja itsenäisyyden säilyttäminen. Organisaatio on sikäli erityispiirteinen, että tavoitteenasettelu on verrattain selkeä, eikä siinä ole tinkimisen varaa.

Puolustusvoimien toimintaympäristössä liikuntajohtaminen on tehtäväpainotteista. Niin varusmiesten kuin henkilökunnan osalta liikunnan tavoitteena on taistelijan suorituskyvyn kehittäminen. Liikuntapolitiikan näkökulmasta Puolustusvoimien toimintaa ohjaavat lait. Ensisijaisesti Puolustusvoimien toimintaa määrittää Laki Puolustusvoimista (551/2007). Puolustusvoimista annetun lain (551/2007) 43 §:n mukaan ammattisotilaan tulee ylläpitää virkatehtäviensä edellyttämiä sotilaan perustaitoja ja kuntoa. Tämä on liikunnan ja liikuntajohtamisen kannalta henkilökunnan toimintaa ohjaava, laillinen perusta.

Asevelvollisuuttaan suorittavien osalta päämääränä on Suomen turvallisuuden edistäminen suorituskykyisellä reservillä. Reserviin koulutettavien asevelvollisten ominaisuuksia kehitetään fyysisellä koulutuksella. Pääesikunnan julkaiseman Liikuntakoulutuksen käsikirjan (2015, 5) mukaan

fyysisen koulutuksen päämääränä on saada asevelvollisten fyysinen suorituskyky sellaiselle tasolle, että he kykenevät joukkonsa mukana täyttämään menestyksellisesti omat puolustushaaran, aselajin ja koulutushaaran mukaiset taistelutehtävänsä. Nämä tehtävät tulee pystyä täyttämään vähintään kahden viikon ajan jatkuvassa taistelukokemuksessa. Lisäksi on kyettävä keskittämään kaikki voimavarat yhtämittaisesti 3–4 vuorokautta kestävään vaativaan ratkaisutaisteluun. Tavoitteet ovat siis vaativat, ja tämä määrittää palveluksessa annettavaa koulutusta merkittävästi.

Riittävä liikunta osana laadukasta elämäntapaa tukee sekä Puolustusvoimien reservin että työelämän tarpeita. Työkäiseen väestöön suunnattua liikuntakasvatustyötä tehdään Puolustusvoimissa monella tasolla. Puolustusvoimat on esimerkiksi järjestänyt valtakunnallisia yritysjohtajien TYKY-harjoituksia, joiden tavoitteena on tuoda esiin suomalaisten liikunta-aktiivisuuden ja kokonais-kuntoisuuden kehittämisen haasteet sekä keskustella niihin liittyvistä ratkaisumalleista.

Puolustusvoimilla on ollut useita hankkeita, joiden tarkoituksena on ollut nuorten fyysisen kunnan kehittäminen jo ennen varusmiespalvelusta. Esimerkkinä hankkeista voidaan mainita Kunnossa kassulle, Nuoret Miehet Inttikondikseen, My Chance, Iskussa Inttiin ja MarsMars -hankkeet. Viimeisin mainittu, MarsMars-hanke, on Puolustusvoimien yhteistyössä HeiaHeia-palvelun kanssa kehittämä mobiilisovellus, joka on julkaisun jälkeen tullut kaikkien kuntoilijoiden vapaaseen käyttöön. Sovellus on alun perin tarkoitettu kuntotason määrittämiseen ennen varusmiespalvelusta sekä palvelusaikaiseen kestävyyskunnan kehittämiseen. (Puolustusvoimat 2018.)

Asevelvollisten monipuolisella ja mielekkäällä koulutuksella vaikutetaan myönteisesti reserviin siirtyvien liikunta- ja terveyskäyttäytymiseen. Varusmiespalveluksen aikana syttynyt liikuntaki-pinä voi ylläpitää aktiivisuutta ja toimintakykyä myös reserviin siirtymisen jälkeen. (Santtila 2018, 239 - 240.) Puolustusvoimat pyrkii vaikuttamaan reservin aktiivisuuteen palvelusajan jälkeenkin ja tukee esimerkiksi reserviläisjärjestöjen massaliikuntatapahtumien järjestämistä.

Osana yksilön kokonaisvaltaiseen toimintakykyyn tähtäämistä, Puolustusvoimien kansallinen ja kansainvälinen kilpailutoiminta tukee sotilaita henkilökohtaisen huippuosaamisen kehittä-misessä. Kilpaurheilun nähdään Puolustusvoimissa vahvistavan joukon yhteishenkeä sekä kehittä-vän sotilaalta vaadittavia ominaisuuksia. Näihin kuuluvat aselaji- ja koulutushaaraosaamisen li-säksi voitontahto, henkinen ja fyysinen kestävyys sekä rasituksen- ja kivunsietokyky. Lisäksi val-mennus- ja kilpailutoiminta ylläpitää ja edistää Puolustusvoimien ja suomalaisen sotilaan myön-teistä julkisuuskuvaa. Puolustusvoimien osallistuminen kansalliseen kilpailutoimintaan lisää

myönteistä näkyvyyttä kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. (Pääesikunnan Koulutusosasto, 2020b.)

2.5 Puolustusvoimien urheilukoulutoiminta

Osana urheilun kansallista valmennusjärjestelmää, Puolustusvoimat toteuttaa urheilukoulutoimintaa. Urheilukoulutoiminta mukailee kansallista huippu-urheilujärjestelmää ja tukee sen päämääriä ja tavoitteita. Urheilukoulutoiminnassa korostuu yhteistyö lajiliittojen, maajoukkueiden ja olympiakomitean kanssa. Toiminnan tavoitteena on palvelusaikaisen yksilövalmennuksen suunnittelu ja toteutus siten, että se samalla tukee maan edustusurheilua. Urheilukoulu vastaa vuosittain ikäluokan parhaiden urheilijoiden varusmiespalveluksen järjestelyistä. (Pääesikunnan Koulutusosasto, 2020a.) Tässä opinnäytetyössä on keskitytty kuvaamaan urheilukoulutoiminnan ohella urheilukoulutoimintaan jossain määrin rinnastettavaa akatemiavalmennusta muissa Puolustusvoimien joukko-osastoissa.

Pääesikunnan Koulutusosaston (2020a) mukaan urheilukoulutoiminnalla tarkoitetaan varusmiespalveluksen tai naisten vapaaehtoisen asepalveluksen ja huipulle tähtäävän valmentautumisen yhteensovittamista. Toiminta keskittyy kesälajien osalta Kaartin jääkärirykmentin Urheilukouluun ja talvilajien osalta Kainuun prikaatiin. Kainuun prikaati vastaa urheilukoulutoiminnasta niiden urheilijoiden osalta, jotka talvilajien edustajina ovat valikoituneet Urheilukoulun valintamenettelyssä. Muissakin joukko-osastoissa voi palvella urheilukoulutoimintaan kuuluvia urheilijoita, joille on erillisen päätöksen mukaisesti esitetty urheilukomennusvuorokausia. (Pääesikunnan Koulutusosasto 2020a.)

Puolustusvoimat pyrkii mahdollistamaan huippu-urheilijoiden varusmiespalveluksen ja kansainvälistä menestystä tavoittelevan valmentautumisen. Yhteistyön osapuolia ovat urheiluakatemit ja lajiliitot. Käytettävissä olevasta palvelusajasta on Pääesikunnan Koulutusosaston (2020a) mukaan valmentautumista maksimissaan 52,45 prosenttia.

Pääesikunnan Koulutusosaston (2020a) mukaan Kaartin jääkärirykmentin Urheilukoulu toteuttaa seuraavia tehtäviä:

- toteuttaa valmennustoimintaan ja Puolustusvoimien edustusvalmennustoimintaan liittyvien hankintojen valmisteluja ja kilpailuttamista yhteistyössä Puolustusvoimien logistiikkalaitoksen kanssa,
- toteuttaa valmennustoimintaan liittyvät valinnat,
- toteuttaa valmennustoimintaa yhteistyössä kansallisten lajiliittojen, urheiluakatemioiden ja muiden yhteistyötahojen kanssa,
- tukee Puolustusvoimien edustusurheilijoiden valmentautumista,
- osallistuu asiantuntijana asevelvollisten ja palkatun henkilöstön fyysisen toimintakykyjärjestelmän kehittämiseen ja
- osallistuu liikunta-alan oppaiden, käsikirjojen ja koulutusohjeiden laatimiseen.

Pääesikunnan Koulutusosaston (2020a) mukaan Kainuun prikaati toteuttaa valmennustoimintaa yhteistyössä Kaartin jääkäriyrykmentin Urheilukoulun, soveltuvan urheiluakatemian ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa.

Urheilukoulutoiminnassa varusmiespalvelustaan suorittavien urheilijoiden valmentautumista tuetaan joukko-osastossa tai sen lähialueella sijaitsevia harjoitustiloja ja -alueita hyödyntäen. Käytettävissä olevat valmennustoiminnan resurssit vaikuttavat toiminnan laajuuteen. Palveluksen aikana tapahtuvan viikkovalmennuksen ohella toimeenpannaan valmennusleirejä. Valmennusleirit voidaan toimeenpanna lajeittain tai ryhmittäin Puolustusvoimien hallintoyksiköissä, valmennuskeskuksissa, urheiluopistoilla tai osana urheiluseurojen ja lajiliittojen harjoitusleirejä. Valmennusleirejä voidaan järjestää myös ulkomailla, mikäli lajin ominaispiirteet edellyttävät ulkomailla toteutettavaa valmentautumista. Tarkennetut Urheilukoulun valmennustehtävät, liikunta-alan tehtävät, henkilökunnan täydennyskoulutus, tulostavoitteet ja määrärahat eritellään Puolustusvoimien toimintasuunnitelmassa. (Pääesikunnan Koulutusosasto 2020a.)

Urheilukoulutoiminnassa palvelusajan jaksottelu toteutetaan yleisestä jaksottelusta poiketen. Miehistön tehtäviin koulutettavalla palvelusaika on 165 päivää. Palvelusajan jaksottelu on seuraava:

- alokasjakso 7 viikkoa,

- koulutushaarajakso 8 viikkoa,
- erikoiskoulutusjakso 6 viikkoa ja
- joukkokoulutusjakso 3 viikkoa.

Upseereiksi ja aliupseereiksi koulutettavien palvelusaika on 347 päivää. Palvelusaikojen jaksottelu on seuraava:

- alokasjakso 7 viikkoa,
- koulutushaarajakso 8 viikkoa,
- AU1-jakso (taistelunjohtajakurssi) 6 viikkoa,
- AU2-jakso (esimies- ja kouluttajakurssi) tai reserviupseerikurssi 20 viikkoa ja
- aliupseerien johtajakausi tai reserviupseerien johtajakausi 9 viikkoa. (Pääesikunnan Koulutusosasto 2020a.)

Urheilukoulun ja Kainuun prikaatin lumilajien sotilaskoulutusta ja urheiluvalmennusta määrittävät saapumiserittäin laadittavat lajiryhmäkohtaiset koulutus- ja valmennussuunnitelmat. Varusmieskoulutuksen sisältöön Pääesikunnan Koulutusosasto (2020a) määrittää seuraavia vaatimuksia ja rajoituksia:

- valmennussuunnitelmiin on sisällytettävä 2 - 4 johdettua urheiluharjoitusta viikoittain,
- 347vrk palvelevien koulutussuunnitelmiin voidaan sisällyttää 6 - 8 johdettua valmennusleiriä, joista vähintään kolme pyritään järjestämään lajille soveltuvassa valmennuskeskuksessa Puolustusvoimien kustantamana,
- vuorokausirytmisissä erotetaan selkeästi palvelus-, vapaa- ja lepoaika,
- viikkorytmisissä erotetaan viikon palvelusjakso ja viikkolepo ja
- urheilukoulutoiminnassa, osana urheilijoiden kansainväliselle huipulle tähtäävän kokonaisvaltaisen valmentautumisen kasvattamista ja kehittämistä, palveluksen aikana suoritetaan 1-tason valmentaja- ja ohjaajakoulutus.

Urheilukoulutoimintaan joukko-osaston puolelta osallistuvat lajivastaavat ja valmentajat eivät lähtökohtaisesti ole varusmiespalvelusta suorittavien urheilijoiden henkilökohtaisia valmentajia. Joukko-osaston lajivastaavat ja valmentajat toimivat Urheilukoulun tai Kainuun prikaatin suunnitelmien mukaisesti, ohjaten ja johtaen harjoittelua yhteistyössä lajiliittojen henkilökohtaisten valmentajien kanssa. Urheilukoulu ja Kainuun prikaati asettavat jokaiselle urheilijalle vastuuhenkilön, joka mahdollistaa valmentautumisen järjestelyt. Voimassa olevien ohjeiden mukaisesti jokaisella urheilijalla on oltava valmennussuunnitelma. Valmennussuunnitelmassa on sovitettu yhteen muun koulutuksen vuosi- ja kausisuunnitelmat sekä viikko-ohjelmat. Palveluksen aikana on ylläpidettävä urheilijakohtaista dokumentaatiota valmentautumisen etenemisestä. (Pääesikunnan Koulutusosasto 2020a.)

Pääesikunnan Koulutusosaston (2020a) mukaan urheilukoulutoimintaan valittavan urheilijan lajin on oltava olympialaji tai lajilla on oltava MM-kilpailut kilpailuohjelmassaan. Urheilukoulutoimintaan valittavan urheilijan laji voi olla myös jokin muu laji, mikäli se täyttää jonkin seuraavista kriteereistä:

- lajiliitto on Suomen Olympiakomitean jäsenjärjestö,
- lajissa on järjestetty virallista kilpailutoimintaa nuorten ja/tai yleisen sarjan tasoilla useita vuosia ja lajiliitolla on maajoukkue-toimintaa tai
- lajiliitto sitoutuu osallistumaan ja tukemaan lajin valmennusta varusmiespalveluksen aikana.

Urheilukoulutoimintaan valittavan urheilijan on edustettava ikäluokkansa kansallista tai kansainvälistä huippua. Hänen on myös omattava hyvät kehitys- ja tulostenusteet ja hyvä harjoittelumotivaatio. Lisäksi mikäli urheilija valitaan johtajakoulutukseen, tulee hänellä olla sotilaskoulutuksen edellyttämät riittävät johtajaominaisuudet. Urheilijan ollessa kaksoiskansalainen, tulee hänen sitoutua edustamaan Suomea varusmiespalveluksen ajan. Urheilukoulutoimintaan valittavien osalta pääsykoekäytäntö toteutetaan siten, että Urheilukoulu järjestää pääsykokeet ja esittää tekemänsä urheilijavalinnat valintakollegion kokouksen jälkeen. Esitys tehdään koulutuspäällikölle, joka hyväksyy Urheilukouluun ja lumilajien osalta Kainuun prikaatiin valitut. (Pääesikunnan Koulutusosasto 2020a.)

Urheilukoulun valintakollegion kuuluvat:

- Urheilukoulun johtaja (puheenjohtaja),
- Urheilukoulun apulaisjohtaja (sihteeri),
- Urheilukoulun valmennuspäällikkö (esittelijä),
- Tiedustelukomppanian päällikkö,
- valmennuksen koordinaattori,
- edustaja, Pääesikunnan Koulutusosasto,
- edustaja, Olympiakomitea ja
- edustaja, Kainuun prikaati (talvilajien saapumiserän valinnat). (Pääesikunnan Koulutusosasto 2020a.)

2.6 Puolustusvoimien valmennus- ja kilpailutoiminta

Puolustusvoimien kansallisesta ja kansainvälisestä kilpailutoiminnasta säädetään Pääesikunnan Koulutusosaston (2020b) asiakirjassa. Puolustusvoimien kilpailutoiminta käsittää palkatun henkilökunnan sekä varusmiespalvelukseen kuuluvan kansainvälisen-, sisäisen- ja vapaaehtoisen kilpailutoiminnan. Kilpailutoiminnan päämääränä on kannustaa henkilökuntaa ja varusmiehiä fyysisen suorituskyvyn kehittämiseen osana kokonaisvaltaista toimintakykyä. Puolustusvoimien kilpailutoiminnalla ylläpidetään henkilökohtaista huippuosaamista. Kilpaurheilu vahvistaa joukon yhteishenkeä sekä kehittää sotilaalta vaadittavia ominaisuuksia, kuten voitontahtoa, henkistä ja fyysistä kestävyyttä sekä raskuuden- ja kivunsietokykyä. Valmennus- ja kilpailutoiminnalla ylläpidetään Puolustusvoimien ja suomalaisen sotilaan myönteistä julkisuuskuvaa ja näkyvyyttä kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. (Pääesikunnan Koulutusosasto 2020b.)

Puolustusvoimien urheilukoulutoiminta on osa kansallista valmennusjärjestelmää. Urheilukoulutoiminnalla tuetaan kansallisen huippu-urheilujärjestelmän päämääriä ja tavoitteita. Puolustusvoimien valmennustoiminta tukee liikunta-aliupseerien toimesta lajiliittojen maajoukkueiden ja Olympiakomitean toimintaa ja menestystä. Pääesikunnan koulutusosasto vastaa kansainväli-

sestä ja sotilaiden suomenmestaruustason valmennus- ja kilpailutoiminnasta. Pääesikunnan Koulutusosaston toimintakykysektori valmistelee Puolustusvoimien urheilutoimintaan liittyviä kansainvälisiä sotilasurheiluasioita. Pääesikunnan koulutusosasto budjetoit sotilasurheilukilpailuihin osallistuvien urheilijoiden ja muiden tukihenkilöiden virkaehtosopimusten mukaiset virkamatkakustannukset. Pääesikunnan Koulutusosasto laatii vuosittain asiakirjan, joka sisältää valmennukseen liittyen lajiryhmät, henkilöt, leirit paikkoineen ja ajankohtineen sekä sotilaskilpailut. Lisäksi asiakirjassa nimetään kansainvälisissä urheilun edustustehtävissä toimivat henkilöt. Pääesikunnan Koulutusosasto vastaa valmennustoimintaan kuuluvien Puolustusvoimien henkilöiden matkustuskustannuksista leirien osalta ja kilpailuissa koko joukkueen osalta. (Pääesikunnan Koulutusosasto 2020b.)

Puolustusvoimien valmennusryhmien toiminta tähtää ensisijaisesti menestymiseen kansainvälisissä sotilaskilpailuissa, joita ovat seuraavat:

- sotilaiden kesä- ja talvimaailmanmestaruuskisat (MWSG ja WMWG),
- sotilaiden lajikohtaiset maailmanmestaruuskilpailut (CISM),
- sotilaiden pohjoismaiset mestaruuskilpailut (NMC) ja
- muut erikseen sovittavat kansainväliset sotilaskilpailut. (Pääesikunnan Koulutusosasto 2020b.)

Kansainvälisiin sotilaskilpailuihin tähtäävän valmennuksen johtaa Pääesikunnan Koulutusosasto. Valmennustoimintaan ja kilpailutehtäviin voidaan valita vuosittain Puolustusvoimien ja Rajavartiolaitoksen henkilökuntaa ja varusmiehiä. Puolustusvoimat toimii yhteistyössä Olympiakomitean, lajiliittojen ja urheilujärjestöjen kanssa, jotta edustusvalmennus voidaan suunnitella ja toteuttaa siten, että se samalla tukee maan edustusurheilua. Huipputason urheilijoita voidaan nimittää määräaikaisiin liikunta-aliupseerien virkoihin kerrallaan enintään kolmeksi vuoden ajaksi. Heidän työtehtäviinsä sisältyy urheilu ja valmentautuminen sekä kansainvälisissä kilpailuissa tai Olympialaisissa kilpaileminen sekä erikseen laaditut kouluttaja-, asiantuntija- ja PR-tehtävät. Urheilijat valitaan yhteistoiminnassa Olympiakomitean kanssa. Urheilijoiden nimittämisestä päättää asianomaisen hallintoyksikön päällikkö yhteistoiminnassa Pääesikunnan Henkilöstöosaston kanssa. (Pääesikunnan Koulutusosasto 2020b.)

Liikunta-aliupseerin tehtävässä olevalla urheilijalla ja vuosittaisessa asiakirjassa määritetyillä urheilijoilla on mahdollisuus käyttää henkilökohtaiseen valmentumiseen ja edustusvalmennusryhmän valmennustoimintaan yhteensä 100 urheilukomennusvuorokautta kalenterivuodessa. Muilla edustusvalmennettavilla vastaava mahdollisuus on 50 vuorokautta. Henkilökohtaisella valmentautumisella tarkoitetaan henkilökohtaisen valmennussuunnitelman toteuttamista asuin- tai virkapaikkakunnalla tai lajin valmennuskeskuksessa. Lopullisen päätöksen viikoittaisesta tai vuosittaisesta harjoitteluaikeudesta tai sen määrästä tekee hallintoyksikön päällikkö. Urheilijat esittelevät esimiehelleen riittävän ajoissa koko kautta koskevan valmennusleiri- ja kilpailusuunnitelman sekä ilmoittavat mahdollisista muista valmennukseen liittyvistä seikoista, jotka saattavat vaikuttaa muiden palvelustehtävien suorittamiseen. Osallistuminen Puolustusvoimien valmennus- ja kilpailusuunnitelman mukaisiin tilaisuuksiin on henkilön normaali palvelustehtävä. (Pääesikunnan Koulutusosasto 2020b.)

Pääesikunnan Koulutusosaston julkaisemassa vuosittaisessa valmennussuunnitelmassa nimetään lajit, valmennusryhmät sekä valmennusryhmille vastuullisiksi henkilöiksi lajijohtaja ja lajivalmentaja. Ilmailu-5-ottelun, meri-5-ottelun ja sotilas-5-ottelun kehittäminen kuuluu Ilmavoimien, Merivoimien ja Maavoimien vastuulle. Lajijohtajan tehtäviin kuuluu valmennusryhmän valmentajan ja urheilijoiden valmennustoiminnan tukeminen sekä toimiminen aktiivisesti lajin tunnetuksi tekemiseksi ja kehittämiseksi Puolustusvoimissa. Lajijohtaja valmistelee joukkueen valinnat, kilpailukäskyt, kansainväliset ilmoittautumiset, matkustuksen ja muut kilpailumatkoihin liittyvät asiat sekä toimii pääsääntöisesti kilpailujoukkueen johtajana. Lajijohtaja valmistelee lajinsa sotilas-SM-kilpailujen sääntömuutokset ja osallistuu kilpailuista tiedottamiseen. Lajivalmentajan tehtäviin kuuluu lajin valmennustoiminta, vuosisuunnittelu ja budjetointi lajiryhmälle osoitettujen määrärahojen puitteissa. Lajivalmentaja tekee esityksen seuraavan vuoden valmennusryhmästä ja esittää lajin valmennussuunnitelman leiriaikoinen ja -paikkoineen ja suunnittelee valmennusleirien ohjelman ja valmistelee leirikutsut. Lajivalmentaja tarkastaa urheilijoiden valmennussuunnitelmat ja seuraa niiden toteutumista, raportoi leireistä ja harjoittelusta valmennuksen johtajalle, pitää yhteyttä valmennettavien henkilökohtaisiin valmentajiin sekä lajiliittoon ja toimii pääsääntöisesti kilpailu-joukkueen valmentajana. (Pääesikunnan Koulutusosasto 2020b.)

Valmennusaikaa voidaan myöntää myös muiden urheilijoiden valmentautumiseen. Kyseisten urheilijoiden on oltava nimettyinä hallintoyksikön valmennustoiminnasta käskevässä asiakirjassa.

Palvelusaikaa voidaan käyttää maksimissaan kymmenen tuntia viikossa. Valmennuksessa on pyrittävä yhteistyöhön paikallisen Urheiluakatemia kanssa. Kansainväliseen kilpailutoimintaan osallistutaan vuosittain laadittujen suunnitelmien mukaisesti. Kilpailutoiminnalla kehitetään eri maiden asevoimien ja sotilasurheilijoiden välistä yhteistyötä ja annetaan myönteinen mielikuva Puolustusvoimien osaamisesta ja suorituskyvystä sekä sen henkilöstöstä varsinkin kilpailujen järjestäjänä. Kilpailutoiminnan lisäksi hankitaan tietoa sotilasurheiluun ja fyysiseen koulutukseen liittyvistä uusimmista ilmiöistä ja tutkimustuloksista. Puolustusvoimien sisäinen kilpailutoiminta muodostuu eri tasoista kansallisista kilpailuista, jotka ovat varusmiehille ja palkatulle henkilökunnalle joko henkilökohtaisen tai hallintoyksikön valmennustoiminnan tavoitteina. Sisäisen kilpailutoiminnan tavoitteena on edistää henkilöstön liikuntaharrastusta kilpailullisin keinoin. Samalla tarkoituksena on ohjata kilpailutoiminnan pariin uusia harrastajia ja mahdollistaa lahjakkuuksien löytäminen. (Pääesikunnan Koulutusosasto 2020b.)

Puolustusvoimien sisäiseen kilpailutoimintaan kuuluvat sotilaiden suomenmestaruuskilpailut, hallintoyksiköiden mestaruuskilpailut ja muut Puolustusvoimien järjestämät sotilaskilpailut. Sotilaiden suomenmestaruuskilpailut luovat perustan koko sisäisen kilpailutoiminnan suunnittelulle ja toteuttamiselle. Mestaruuskilpailujen painopiste on fyysistä suorituskykyä ja sotilastaitoja kehittämissä lajeissa. Vuosittain järjestettävät sotilaiden suomenmestaruuskilpailut ovat seuraavat:

- sotilaiden ammunnan suomenmestaruuskilpailut,
- sotilaiden hiihdon suomenmestaruuskilpailut,
- sotilaiden jalkapallon suomenmestaruuskilpailut,
- sotilaiden sotilas-5-ottelun ja maastojuoksun suomenmestaruuskilpailut ja
- sotilaiden suunnistuksen suomenmestaruuskilpailut. (Pääesikunnan Koulutusosasto 2020b.)

Hallintoyksikköjen mestaruuskilpailut järjestetään koulutukseen kuuluvina tilaisuuksina. Kilpailuissa voidaan mitata yksiköiden, joukkueiden ja ryhmien sekä yksilöiden fyysistä suorituskykyä sekä taitoja. Kilpailujen on kuitenkin pääosin oltava sosiaalisia, liikuntaharrastusta edistäviä masatapahtumia, joissa on useita sarjoja eritasoisille harrastajille. Hallintoyksiköt voivat myös järjestää muita sotilaskilpailuja tai sotilaskuntoisuutta, aselajitaitoja ja palvelusmotivaatiota lisääviä

perinteisiä kilpailutapahtumia. Puolustusvoimat tukee Sotilasurheiluliiton kilpailukalenterin mukaisia tapahtumia, jotka Pääesikunnan Koulutusosasto hyväksyy vuosittain osana Puolustusvoimien toiminnan ja talouden suunnittelua. Hallintoyksiköt voivat mahdollistaa kilpailujen ja tapahtumien järjestämisen osoittamalla henkilöstöä, materiaalia ja tiloja. (Pääesikunnan Koulutusosasto 2020b.)

Varusmiesten edustustehtäväksi katsotaan kuuluminen lajiliittojen tai niiden alaisten seurojen nimeämään joukkueeseen, joka osallistuu yleisessä tai nuorten sarjoissa seuraaviin:

- olympiakisoihin,
- MM-, EM- ja PM -kilpailuihin,
- Maailman Cup- tai Eurooppa Cup-kilpailuihin,
- muihin huomattaviin kansainvälisiin kilpailuihin ja
- kansalliseen kilpailutoimintaan. (Pääesikunnan Koulutusosasto 2020b.)

Edustustehtävään rinnastetaan myös toimiminen edellä mainittuihin kilpailuihin osallistuvan joukkueen nimettynä johtajana, tuomarina tai valmentajana. Komennuksen tai palvelusvapaan yleisenä edellytyksenä on, ettei Puolustusvoimille aiheudu majoitus-, muonitus- tai matkakustannuksia. Edustustehtävään ja sitä edeltävään valmennustilaisuuteen osallistuvan varusmiehen matkajärjestelyistä vastaa kutsun lähettänyt tai nimeämisen suorittanut järjestö tai lajiliitto. Luvan ulkomaille matkustamiseen myöntää hallintoyksikön päällikkö. Muiden lajien tai erityistapausten, kuten esimerkiksi taito- tai musiikkikilpailujen voidaan myöntää urheilukomennusvuorokausia hallintoyksikön päällikön ratkaisulla. (Pääesikunnan Koulutusosasto 2020b.)

2.7 Turun Seudun Urheiluakatemia toiminnan tavoitteet

Turun Seudun Urheiluakatemia on 2010-luvulta alkaen kasvanut organisaationa monella osa-alueella. Akatemiaan on tullut lisää oppilaitoksia, lajeja, urheilijoita ja henkilökuntaa. Turun Seudun Urheiluakatemia tulevaisuussuunnitelman (2021c) mukaan lähivuosina on keskityttävä entistä

enemmän urheilijan valmentautumisvaatimuksiin eri kehitysvaiheissa. Lisäksi edelleen kehitettäväksi osa-alueiksi nimetään valmentajien ja asiantuntijoiden ammattitaito sekä seurojen ja lajiliittojen ja Olympiakomitean kanssa tehtävä yhteistyö. Akatemian tulevaisuussuunnitelma on linjassa Olympiakomitean johtaman urheiluakatemiaverkoston toimintalupauksen kanssa: *”Varmistamme, että urheilijoilla on kansainvälisen vertailun kestävä päivittäisvalmennus ja toimintaympäristö. Lahjakkaat nuoret voivat saavuttaa oman potentiaalinsa urheilussa. Kansainvälisesti menestyviä urheilijoita ja joukkueita on enemmän. Toimimme eettisesti kestävästi. Koulutus ja siviiliuraan valmistautuminen hoidetaan vastuullisesti ja suunnitelmallisesti.”* (Urheiluakatemia.fi 2021c.)

Kuvassa 4 on esitetty Turun Seudun Urheiluakatemian oppilaitokset, nykyiset yhteistyökumppanit ja harjoittelutoimipisteet. Kartan kohteista Pansion laivastotukikohtaa lähimpänä on Gatorade Center, jonne on matkaa Pansiosta noin kolme kilometriä. Urheiluolosuhteista Turussa vastaa kaupungin liikuntapalvelut. Kaupunkiin on nimetty kolme urheilun olosuhdekeskittymää, jotka ovat Kupittaan urheilupuisto, Impivaaran urheilukeskittymä ja Urheilupuisto Paavo Nurmi -stadionin ympärillä. (Urheiluakatemia.fi 2021c.)

Kuva 4. Turun Seudun Urheiluakatemia toimipisteet kartalla. (Urheiluakatemia.fi 2021c.)

Urheiluakatemia (Urheiluakatemia.fi 2021c) mukaan nykytilassa toisen asteen urheilijoista alle puolet haluaa tavoitella tai kykenee tavoittelemaan huippu-urheilijan uraa. Tavoitetilassa 2024 yhä useampi urheilija haluaa tai kykenee huippu-urheilijan uralle. Nykytilassa uransa huipulla olevia kansainvälisen tason urheilijoita on, mutta aivan maailman terävintä kärkeä edustavia urheilijoita ei akatemiassa ole. Tavoitetilassa Turun Seudun Urheiluakatemian edustavat kansainvälisen tason urheilijat menestyvät nykyistä paremmin.

Toisen asteen urheilijoiden valmennuksen osalta Urheiluakatemia tavoittelee, että urheilijan valmennus olisi yksi selkeä kokonaisuus. Tämä tarkoittaa, että yhteen hallittuun kokonaisuuteen voi osallistua yksi tai useampi taho selkeät päämäärät säilyttäen. (Urheiluakatemia.fi 2021c.) Urheiluakatemia ja paikallisen joukko-osaston välinen yhteistyö vastaa osaltaan tähän tulevaisuussuunnitelman tavoitteeseen.

Turun Seudun Urheiluakatemia (2021c) nimeää tulevaisuuden tavoitteeksi vahvan yhteistyön ydinkumppaneiden kanssa. Tämä takaa osaltaan akatemian kehittymisen. Ydinkumppaneiksi nimetään tulevaisuussuunnitelmassa oppilaitokset, Paavo Nurmi -keskus ja Turun kaupungin liikuntapalvelut. Toimenpiteiksi nimetään käytännön tason päivittäinen vuorovaikutus, yhteinen tuotekehittäminen ja kansallisen sertifiointin kehittäminen. Tämä toteutetaan yhteistyössä Olympiakomitean ja urheiluakatemiaverkoston kanssa. Samalla vahvistetaan oppilaitosten yhteistä brändiä. Tavoitteeksi nimetään myös seudullisen yhteistyön kehittäminen, mutta Puolustusvoimia tai Rannikkolaivastoa ei erikseen tulevaisuussuunnitelmassa mainita.

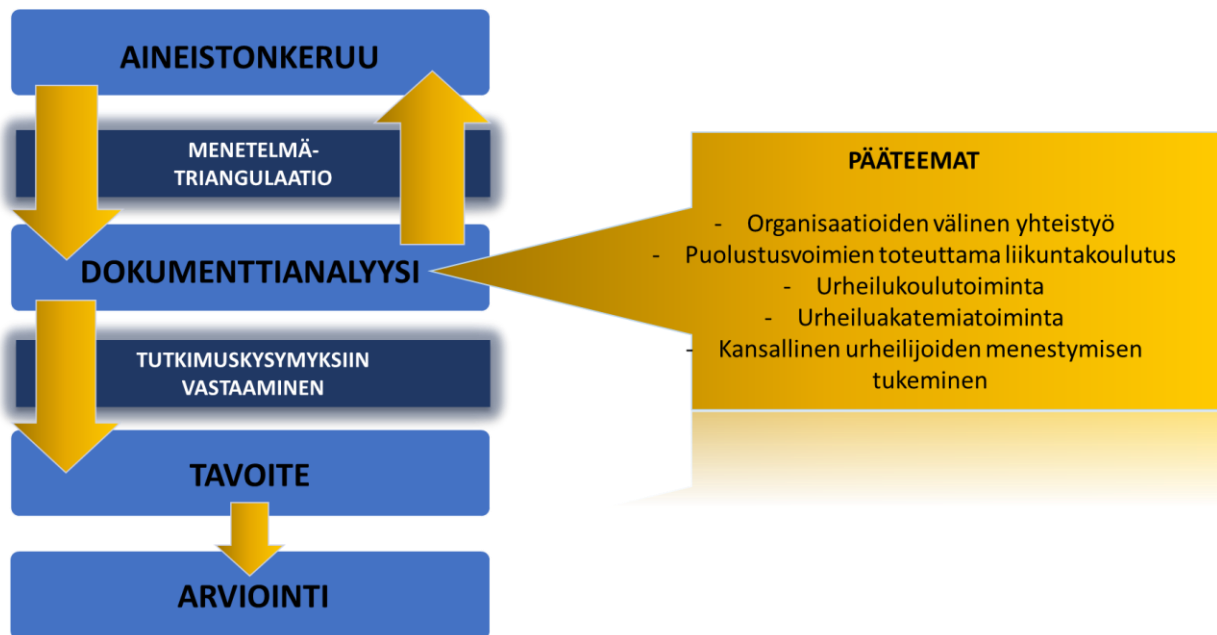
3 Tutkimusstrategia ja tutkimus- ja kehittämismenetelmät

Tässä luvussa käsitellään opinnäytetyöhön valittuja menetelmiä. Luvussa kuvataan opinnäytetyön tutkimusstrategia ja aineistonkeruu- ja analysointimenetelmät.

3.1 Tutkimusstrategia

Tämän opinnäytetyön tutkimusstrategia on konstrukttiivinen ja tutkimusote on kvalitatiivinen eli laadullinen. Opinnäytetyössä pyritään ymmärtämään organisaatioyhteistyötä ilmiönä. Ymmärryksen kautta pyritään antamaan teoreettisesti mielekäs tulkinta (Huttunen & Metteri 2008, 34). Havaintojen teon päämäärä on saada aineistoa määrätyn ilmiön eri tekijöistä (Aaltola & Valli 2010, 154). Organisaatioyhteistyöstä ilmiönä pyritään luomaan tulkinta tämän tutkimuksen viitekehityksessä. Kvalitatiivinen tutkimus soveltuu aihepiiriin kvantitatiivista, määrällistä tutkimusta, paremmin, koska määrällinen tutkimus edellyttää runsaasti mitattavissa olevaa tietoa. Kun aihepiiriä lähestytään ilmiönä, ei tutkimustuloksia ole mielekästä esittää esimerkiksi tilastoina ja taulukoina (Huttunen & Metteri 2008, 36).

Tutkimusasetelma on esitetty kuvassa 5. Tutkimusasetelmassa aineistonkeruu on ensimmäinen vaihe. Tässä opinnäytetyössä on toteutettu dokumenttianalyysi, jossa on etsitty dokumenteista teemojen mukaisia tietoja. Teemat on valittu niin, että opinnäytetyössä edetään kohti tutkimuskysymyksiin vastaamista.

Kuva 5. Tutkimusasetelma.

Opinnäytetyön viisi pääteemaa ovat organisaatioiden välinen yhteistyö, Puolustusvoimien toteuttama liikuntakoulutus, urheilukoulutoiminta, urheiluakatemiatoiminta ja kansallinen urheilijoiden menestymisen tukeminen. Dokumenttianalyyseissä tulee aineistosta, Puolustusvoimien asiantuntijajärjestelmän (PVAH) asiakirjoista, pystyä karsimaan ne sisällöt, jotka eivät kuulu näihin pääteemoihin. Dokumenttianalyyseissä asiakirjat ja haastattelu muodostavat aineiston. Opinnäytetyön tulokset perustuvat dokumenttianalyyseihin sisältäen haastattelun. Tulosten kokonaisarviointi toteutetaan opinnäytetyön viimeisessä luvussa. Tässä opinnäytetyössä huomioidaan aikaisemmat tutkimukset.

Opinnäytetyön tulosten esittämisessä on tärkeää, että tulokset ovat hyödynnettävissä osana organisaatiotoiminnan ja yhteistyön kehittämistä, jatkotutkimusta sekä aihepiiriä käsittelevissä töissä. Arviointina ja päätelminä käsitellään myös opinnäytetyön uutuusarvoa ja käytettävyyttä. Uutuusarvoon vaikuttavat uuden tiedon määrä suhteessa aiempiin tutkimuksiin sekä tapahtumat ja muutokset opinnäytetyön teon aikana. Käytettävyyden kannalta on arvioitava, mikä on opinnäytetyöstä saatava hyöty, ja mikä on eniten tuloksista hyötyvä taho. Käytettävyyteen vaikuttaa

myös arvio opinnäytetyön vaikutuksista. On arvioitava, tuottaako työ heti käyttöön otettavia malleja, vai tuoko se hyötyjä jatkotutkimusta varten.

3.2 Aineistonkeruu- ja analysointimenetelmät

Aineistonkeruuseen on tässä opinnäytetyössä valittu käytettäväksi menetelmätriangulaatiota. Tämä tarkoittaa, että aineistonkeruussa käytetään useita tiedonhankintamenetelmiä (Eskola & Suoranta 1998, 69-70). Tässä opinnäytetyössä tietoa on hankittu Puolustusvoimien järjestelmistä, kirjallisista lähteistä sekä haastattelulla. Puolustusvoimien dokumenttien hankkiminen on vaatinut taustatyötä keskustelujen ja kyselyjen muodossa. Tässä opinnäytetyössä aineistona ovat Puolustusvoimien asianhallintajärjestelmän dokumentit, jotka kuvaavat toimintatapamalleja Puolustusvoimien joukko-osastoissa. Aineistoa täydentää haastattelu.

Menetelmätriangulaatio vaatii aineiston koostamiseksi verrattain paljon aikaa ja resursseja, mutta se antaa tilaisuuden laajentaa ja syventää aiheesta saatavaa tietoa. Toisaalta menetelmätriangulaatio voidaan nähdä siten ongelmallisena, että eri tutkimusmenetelmien taustafilosofiat sisältävät erilaisia ihmiskäsityksiä. Näin ollen niitä voi olla haasteellista yhteensovittaa. Näin ajateltuna triangulaatio voi johtaa käsitteellisiin sekaannuksiin, ristiriitojen hyväksymiseen ja teoriattomaan tietoamiseen. (Eskola & Suoranta 1998, 69-71.)

Aineisto muokkautuu laadullisen tutkimuksen tapaan lopulliseen muotoonsa tutkimuksen edetessä. Aineistonkeruu ei pääty ennen asialukujen kirjoittamista, vaan jatkuu johtopäätösten tekkoon saakka. Tämä kuuluu kvalitatiivisen tutkimuksen yleispiirteisiin. (Uusitalo 1998, 80.)

Aineistonkeruuta ja analysointia voidaan toteuttaa rinnakkain ja jatkuvasti johtopäätösten muodostamiseen asti (Iskanius 1997, 16). Aineisto kootaan tässä dokumenteista ja haastatteluista. Dokumentit tuottavat tiedon perusymmärryksen muodostamiseksi. Puolustusvoimien ohjesääntöjä ja oppaita sekä urheiluakatemiatoimintaa ja organisaatioyhteistyötä käsittelevää kirjallisuutta käytetään perusteiden määrittämiseen. Puolustusvoimien ja urheiluakatemioiden yhteistyön aihepiirin kansallinen lähdeaineisto on rajallista, joten asiantuntijoille teetetyt haastattelut auttavat johtopäätöksien muodostamisessa. Haastattelujen vastaukset täydentävät dokument-

tien tuomaa tietoa. Haastattelut ovat yksi yleisimmistä laadullisen tutkimuksen aineistonkeruumenetelmistä (Huttunen & Metteri 2008, 47). Haastattelu mahdollistaa perusymmärryksen syventämisen sekä vertailun dokumentteihin.

Aineistoanalyysissä menetelmänä on teemoittain tehty dokumenttianalyysi. Dokumentit edustavat tutkimuskohteiden, tässä opinnäytetyössä Puolustusvoimien liikuntakoulutuksen ja urheilukatemiatoiminnan, olennaisia piirteitä.

Opinnäytetyön tekijän luovuus ja kyvyt korostuvat yleisesti kvalitatiivisessa analyysissä enemmän kuin kvantitatiivisessa. ”Kvalitatiivisen tutkimuksen voima on teorian kehittämisessä” (Aaltola & Valli 2010, 81). Tässä opinnäytetyössä aineiston analysoinnissa keskeistä onkin tunnistaa oleellinen tieto. Tähän sovelletaan dokumenttianalyysiä ja teemoittelua viiden pääteeman kautta. Pääteemat ovat organisaatioiden välinen yhteistyö, Puolustusvoimien toteuttama liikuntakoulutus, urheilukoulutoiminta, urheilukatemiatoiminta ja kansallinen urheilijoiden menestymisen tukeminen.

Valitulla tutkimusmenetelmällä, dokumenttianalyysillä, saadaan aineistosta kerättyä teemojen mukaiset tiedot johtopäätösten tekoa varten. Muistiinpanojen järjestäminen analyysia varten on dokumenttianalyysia, eikä siinä vielä ole pyritty johtopäätöksiin tai esille tulleiden asioiden yhteyksien tunnistamiseen. (Grönfors 2011, 94.) Teemoittelun keinoin mahdollistetaan yhtäläisyyksien ja toisaalta ristiriitaisuuksien löytäminen, jonka kautta pystytään tekemään johtopäätöksiä.

Aineiston analysointia ei toteuteta tutkimuksen viimeisenä vaiheena, vaan tutkimus on syklistä. Tämä tarkoittaa sitä, että aineiston analysointi alkaa aineistonkeruun ja tiedon lisääntymisen yhteydessä. Luonteeltaan systemaattinen ja koko aineiston kattava analyysiprosessi muokkautuu tutkimuksen edetessä. Analyysi ei esimerkiksi tiukasti noudata etukäteen asetettuja luokitusluokkia. Kvalitatiivisen aineiston analyysissä yhdistyvät analyysi ja synteesi. (Seitamaa-Hakkarainen 2014.)

Vaikka tutkimuksen ei pidä pohjautua pelkästään ennakkokäsityksen varaan, perustuu aineiston analysointi- ja tulkinta tutkijan omaan käsitykseen aiheesta sekä jatkuvasti kasvavaan tietoon ja ymmärrykseen. Tiedon analysointiin ja tulkitsemiseen kuuluu tässä tutkimuksessa absoluuttisen totuuden poissulkeminen. Sen sijaan analyysissä korostuvat opinnäytetyön tekijän ennakkokäsitys ja aihealueen, tässä tapauksessa Puolustusvoimien ja urheilukatemioiden yhteistyön, teoria. (Huttunen & Metteri 2008, 25-26.)

4 Toimintamallit ja reunaehdot akatemiavalmennukseen

Puolustusvoimat tekee jatkuvaa yhteistyötä olympiakomitean valtakunnallisesti koordinoimien urheiluakatemioiden kanssa. Puolustusvoimien ja urheiluakatemioiden yhteisiin tehtäviin lukeutuu nuorten urheilijoiden valmentautumisen mahdollistaminen varusmiespalveluksen aikana. Tavoitteena on varusmiespalveluksen aikana tarjota urheilijoiden käyttöön laadukkaita tukipalveluita. (Karjalan prikaatin esikunnan ohje 2017.)

Puolustusvoimien asianhallintajärjestelmässä on julkaistu joukko-osastojen ja urheiluakatemioiden yhteistyötä määrittäviä asiakirjoja. Asianhallintajärjestelmään on julkaistu asiakirjat akatemiavalmennuksesta Karjalan prikaatissa, Jääkäriprikaatissa ja Kainuun prikaatissa.

Kansainvälistä tasoa edustavien urheilijoiden palveluspaikaksi määräytyy ensisijaisesti Puolustusvoimien Urheilukoulu. Urheilijat, jotka eivät pääsykoemenettelyllä valikoidu Urheilukouluun, tai muista syistä eivät palvelustaan Urheilukoulussa suorita, voivat suorittaa varusmiespalveluksensa Karjalan prikaatissa. Karjalan prikaatissa palvelus suoritetaan osana Kouvolan urheiluakatemiavalmennusta. (Karjalan prikaatin esikunnan ohje 2017.)

Tässä opinnäytetyössä on selvitetty dokumentteja analysoimalla joukko-osastojen toteuttaman akatemiavalmennuksen nykyiset järjestelyt ja toimintaperiaatteet. Nämä ovat kirjattuna Puolustusvoimien asianhallintajärjestelmän asiakirjoihin. Järjestelyt ja toimintaperiaatteet on analysoitu dokumenteista teemoittelun keinoin. Dokumenttien analysoinnin jälkeen on tietoja täydennetty haastattelun avulla. Joukko-osastokohtaisia akatemiavalmennuksen erityispiirteitä on hyödynnetty tarkasteltaessa soveltuvuutta Rannikkolaivastoon. Lisäksi muiden joukko-osastojen toteuttamista akatemiavalmennuksen järjestelyistä on eritelty tarpeelliset kokonaisuudet, joita tulee Rannikkolaivastossa soveltaa.

4.1 Liikuntakoulutus joukko-osastoissa ja akatemiayhteistyö

Tämän opinnäytetyön ensimmäinen alatutkimuskysymys on "Miten joukko-osastot nykyisellään toimivat yhteistyössä urheiluakatemioiden kanssa?" Seuraavissa luvuissa on dokumenttianalyysin perusteella esitetty joukko-osastojen toteuttaman akatemiavalmennuksen toimintamallit.

4.1.1 Karjalan prikaati

Karjalan prikaatin esikunta (2017) on ohjeistanut akatemiayhteistyön keskeisiksi tavoitteiksi seuraavat:

- valmennustoiminnan terävöittäminen sovittamalla yhteen urheilu ja varusmiespalvelus,
- lahjakkaiden urheilijoiden henkilökohtaisten ominaisuuksien kehittämisen mahdollistaminen varusmiespalveluksen aikana ja
- perusyksikön päällikön toiminnan tukeminen selkeyttämällä pelisääntöjä ja toimintatavalleja.

Akatemiavalmennusta koordinoi joukko-osastossa liikuntakasvatusupseeri. Muutoin noudatetaan normaaleja organisaation johtosuhteita.

Kouvolan Urheiluakatemia on 2008 toimintansa aloittanut Kouvolan kaupungin urheilijoiden, oppilaitosten ja seurojen välinen yhteistyöverkosto (Kouvolan urheiluakatemia 2022). Hakeutuminen Karjalan prikaatin akatemiavalmennukseen toteutetaan siten, että Kouvolan urheiluakatemia laatii esityksen valittavista urheilijoista. Tämän jälkeen Karjalan prikaati käsittelee esityksen ja tekee asiassa lopulliset valinnat. (Karjalan prikaatin esikunnan ohje 2017.)

Karjalan prikaatin esikunnan ohjeen (2017) mukaan akatemiaurheilijaksi joukko-osastoon hyväksytään urheilijoita, jotka ovat menestyneitä lajissaan ja tähtäävät kansalliselle tai kansainväliselle huipulle. Lisäksi tullakseen valituksi tulee urheilijan olla tavoitteellinen ja motivoitunut, sekä edustaa lajissaan vähintään sen hetkistä kansallista kärkitasoa.

Karjalan prikaatin akatemiavalmennukseen voidaan nimetä haun perusteella myös muiden akatemioiden esittämiä urheilijoita. Palvelusaikana akatemiaharjoituksia voidaan yhdistellä Prikaatin oman joukko-osastovalmennuksen ryhmien harjoitteluun ja päinvastoin. Urheilijoiden sotilaskoulutuksen osalta tavoitteena on Liikuntakoulutuksen käsikirjan (2015, 5) mukainen aselaji- ja koulutushaaraosaaminen. Palveluksen aikana urheilijat suorittavat sotilaan perustutkinnon ja oman aselajinsa erikoistutkinnon. Muihin kuin aselaji- ja koulutushaaraosaamistavoitteisiin pääsemiseksi urheilijoille voidaan antaa esimerkiksi oppimistehtäviä itseopiskeluksi. Osaamistasoa voidaan mitata erilaisilla näytöillä tai kokeilla. (Karjalan prikaatin esikunnan ohje 2017.)

Akatemiavalmennuksen tarkoituksena on selkeyttää urheiluvalmennukseen liittyviä toimintatapoja joukko-osaston perusyksiköissä. Perusyksikön päällikkö ja joukko-osaston liikuntakasvatusupseeri yhteensovittavat urheilijan akatemiavalmennuksen ja perusyksikön toteuttaman varusmieskoulutuksen. Liikuntakasvatusupseerin tehtävänä on toimia myös yhteyshenkilönä urheiluakatemian, urheiluseurojen ja perusyksikön välillä. (Karjalan prikaatin esikunnan ohje 2017.)

Urheilijan varusmiespalveluksen suunnittelua ohjaavat Puolustusvoimien normit ja eri lajien vaatimukset. Urheilijalle laaditaan palvelusajaksi henkilökohtainen opintosuunnitelma (HOPS). Opintosuunnitelmalla on tarkoitus varmistaa, että palvelusaikana sekä sotilaskoulutuksen että urheilun tavoitteet täyttyvät. Henkilökohtaisen opintosuunnitelman hyväksyy joukko-osaston komentaja. (Karjalan prikaatin esikunnan ohje 2017.)

Karjalan prikaatin esikunnan ohjeen (2017) mukaan akatemiavalmennukseen osallistuminen ei poista mahdollisuutta johtajakoulutuksen saamiseen. Urheilija voi täten hakeutua johtajakoulutukseen palveluksensa aikana, mutta Karjalan prikaatin oma akatemiavalmennusjärjestelmä ei ole käytössä, mikäli urheilija komennetaan johtajakoulutukseen tai kursseille muihin joukko-osastoihin. Akatemiavalmennus voidaan myös erinäisistä syistä keskeyttää joko määräajaksi tai pysyvästi.

Jotta akatemiavalmennuksen ja sotilaskoulutuksen yhteensovittaminen olisi sujuvaa, tavoitteena on, että urheileva varusmies suorittaa koko varusmiespalveluksensa samassa perusyksikössä. Näin perusyksikön päällikkö pystyy yhteistyössä liikuntakasvatusupseerin kanssa parhaiten seuraamaan vastuiden ja tavoitteiden täyttymistä. (Karjalan prikaatin esikunnan ohje 2017.)

4.1.2 Jääkäriprikaati

Sodankylässä ja Rovaniemellä sijaitseva Jääkäriprikaati toteuttaa akatemiavalmennusta yhteistyössä Lapin urheiluakatemian kanssa. Lapin urheiluakatemia on Lapin ja Rovaniemen alueella toimiva oppilaitosten ja yhteistyötahojen verkosto. Toimintaa tukevat opetus- ja kulttuuriministeriö, Rovaniemen kaupunki sekä mukana olevat oppilaitokset. (Lapin urheiluakatemia 2022.) Akatemiavalmennusta määrittää erillinen sopimus Jääkäriprikaatin ja Lapin Urheiluopiston kanssa. Tätä prikaatin sopimushallintorekisterissä säilytettävää sopimusta päivitetään ja tarkastellaan tarvittaessa.

Jääkäriprikaatin esikunta (2020) on ohjeistanut akatemiayhteistyön keskeisiksi tavoitteiksi seuraavat:

- valmennustoiminnan ja varusmiespalveluksen yhteensovittaminen,
- lahjakkaiden urheilijoiden henkilökohtaisten ominaisuuksien kehittämisen mahdollistaminen varusmiespalveluksen aikana,
- valintamenettelyn kautta eri lajien lahjakkuuksien seulominen akatemiavalmennuksen piiriin siten, että valmennukseen kuuluvat ovat oman urheilulajinsa todellisia lahjakkuuksia ja
- perusyksikön päällikön toiminnan tukeminen selkeyttämällä pelisääntöjä ja toimintatapamalleja.

Kuten Karjalan prikaatissa, myös Jääkäriprikaatissa akatemiavalmennusta koordinoi joukko-osaston liikuntakasvatusupseeri. Muutoin noudatetaan normaaleja organisaation johtosuhteita.

Jääkäriprikaatissa palveluksensa aloittavat urheilijat hakevat Lapin Urheiluakatemia valmennusryhmään erillisellä hakulomakkeella. Hakeutuminen tapahtuu liikuntakasvatusupseerin ohjeistuksella alokasjakson aikana. Samoin kuin Karjalan prikaatissa, Jääkäriprikaatiin akatemiaurheilijaksi hyväksytään urheilijoita, jotka ovat oman ikäluokkansa kansallista kärkitasoa ja tähtäävät kansalliselle tai kansainväliselle huipulle. (Jääkäriprikaatin esikunnan ohje 2020.)

Kunkin saapumiserän valintatilaisuudessa hakijat käyvät akatemian valmentajien haastattelussa. Haastattelussa selvitetään urheilijan kelpoisuus akatemian eri lajien harjoitusryhmiin. Valinnat ilmoitetaan heti tilaisuuden jälkeen. Varusmiespalveluksensa aloittavien urheilijoiden perusyksiköt määräytyvät halukkuuden ja valmennusryhmiin soveltumisen mukaan. (Jääkäriprikaatin esikunnan ohje 2020.)

Valmentajayhteistyötä pyritään kehittämään siten, että akatemiavalmentajat osallistuvat osaan sotilaskoulutusta, ja sotilaslajien valmentajat osallistuvat akatemiavalmennukseen. Näin pystytään seuraamaan koulutusten yhteensovittamista yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Jääkäriprikaatin valmentajien osallistumista akatemiavalmennustoimintaan määrittävät erilliset sopi-

mukset ja suunnitelmat. Sotilashenkilökunnan osallistumisella akatemiavalmennukseen kehitetään henkilöstön osaamista, joka palvelee niin urheiluvalmennusta kuin sotilaskoulutusta. (Jääkäriprikaatin esikunnan ohje 2020.)

4.1.3 Kainuun prikaati

Kainuun prikaati toteuttaa urheilukoulutoimintaa lumilajien osalta ja akatemiavalmennusta muiden kuin urheilukoulutoimintaan kuuluvien, valikoitujen urheilijoiden osalta. Kainuun prikaati tekee yhteistyötä Vuokatti-Ruka Urheiluakatemiaan kanssa. Yhteistyön päämääränä on edistää nuoren urheilijan mahdollisuuksia nousta lajinsa huipulle. Kainuun prikaatin varusmiehille järjestetään johdettua joukko-osastovalmennusta hiihtolajeissa, jalkapallossa, jääkiekossa, pesäpallossa, salibandyssä ja suunnistuksessa. Kainuun prikaatin valmennustoiminta on jaettu kolmeen eri tasoon:

- taso 1: urheilukoulutoiminnan lumilajit,
- taso 2: akatemiavalmennukseen valitut nuoret urheilijat ja
- taso 3: joukko-osastovalmennus. (Kainuun prikaatin esikunta 2015.)

Kaikki palvelusaikana tapahtuva valmennus on palvelukseen kuuluvaa toimintaa ja se tulee merkitä varusmiesten viikko- ja päiväohjelmiin. Niiltä urheilijoilta, jotka on valittu akatemiavalmennukseen, edellytetään koulutusrytmissä mukana pysymistä ja moitteetonta palvelusta. Urheilijat sijoitetaan Kainuun prikaatissa seuraavasti:

- kestävyyslajit Pohjois-Suomen viestipataljoonaan,
- jääkiekko, pesäpallo ja salibandy Kainuun tykistörykmenttiin,
- jalkapallo Kainuun jääkäripataljoonaan ja
- muut yksilölajit Kuopion huoltopataljoonaan. (Kainuun prikaatin esikunta 2015.)

Kainuun prikaatin esikunnan (2015) mukaan Toimintakykysektorin liikunta-ala johtaa akatemia-valmennusta Kainuun prikaatissa. Esikuntapäällikkö toimii Vuokatti-Ruka urheiluakatemia ohjausryhmän jäsenenä varahenkilönään toimintakykysektorin johtaja. Vuokatti-Ruka urheiluakatemia valmennusta johtaa akatemiajohtaja. Hänen apunaan toimivat valmennuspäällikkö ja akatemiavalmentajat. Valmennuksen toteuttamisesta laaditaan yhteistyösopimus. Yhteistyösopimus laaditaan Kainuun prikaatin ja Vuokatti-Ruka urheiluakatemia välille ja sen laatimisesta vastaa Toimintakykysektorin liikunta-ala.

Urheilijat hakeutuvat Vuokatti-Ruka urheiluakatemia valmennukseen kahtena eri ajankohtana vuodessa. Hakeutuminen tapahtuu Kainuun prikaatin internet-sivujen kautta, hakulomakkeella. Hakulomakkeet lähetetään Vuokatti-Ruka urheiluakatemia valmennuspäällikölle, joka vastaa tiedottamisesta Kainuun prikaatille. Vuokatti-Ruka urheiluakatemia tiedottaa Kainuun prikaatia hakijoista lajiryhmittäin, jotta urheilijat voidaan sijoittaa oikeisiin joukkoyksiköihin. Tammikuun saapumiserään hakeutuminen on ollut tähän asti marraskuussa ja heinäkuun saapumiserään hakeutuminen toukokuussa. (Kainuun prikaatin esikunta 2015.)

Toimintakykysektorin liikunta-ala vastaa yhteistyössä Vuokatti-Ruka urheiluakatemia kanssa valintakokeiden järjestämisestä. Valintakokeista laaditaan Puolustusvoimien asianhallintajärjestelmään erillinen käsky. Valintakokeet järjestetään Kainuun prikaatissa saapumiserittäin, kolmannen palvelusviikon alussa. Valintakokeet sisältävät haastattelun ja fyysiset testit. Jotta hakijat hyväksytään fyysisiin testeihin, edellytyksenä on tulolääkärintarkastuksen läpäisy. Valintakokeisiin osallistuneet akatemiavalmentajat lähettävät valintaesitykset Kainuun prikaatin toimintakykysektorin liikunta-alalle. Tämän perusteella liikunta-ala laatii valinnoista asiakirjan. Valmennus aloitetaan varusmiesten neljännellä palvelusviikolla. Akatemiavalmennukseen valitaan saapumiserittäin maksimissaan seitsemän urheilijaa joka lajiin. (Kainuun prikaatin esikunta 2015.)

Palvelusaikaista valmennusta järjestetään Kainuun prikaatissa kolme kertaa viikossa. Yhden valmennuskerran kesto on kolme tuntia, joka sisältää siirtymiset valmennuspaikalle. Lajeittain tapahtuvasta valmennuksesta on säädetty laji- ja yleisvalmennuksen osuudet. Esimerkiksi pesä- ja jalkapallossa lajivalmennusta järjestetään lajiryhmittäin tammikuusta syyskuuhun ja yhteistä yleisvalmennusta lokakuusta joulukuuhun. Jääkiekossa ja salibandyssa lajivalmennusta järjestetään tammikuusta maaliskuuhun ja elokuusta joulukuuhun. Lajiryhmien yhteistä yleisvalmennusta järjestetään maaliskuun ja kesäkuun välisenä aikana. Joukkuelajien harjoitusajat on sijoitettu viikko-ohjelmiin ja läpivienteihin. Kestävyysslajien urheilijoille ja muille urheiluakatemiaan

valituille liikunta-ala määrittää henkilökohtaiset valmennusajat yhteistyössä perusyksiköiden kanssa. (Kainuun prikaatin esikunta 2015.)

Kainuun prikaatin esikunnan (2015) mukaan urheiluakatemia valmentajat pitävät aktiivisesti yhteyttä perusyksikön päällikköön. Perusyksikön päällikkö voi myös määrittää yksiköstään akatemiatoiminnan yhteyshenkilön. Akatemiavalmentaja ja perusyksikön päällikkö laativat yhteistyössä urheilijoille koulutuskausittain suunnitelman valmennukseen osallistumisesta. Akatemiavalmentajan vastuulla on lähettää suunnitelma ennen koulutuskauden alkua liikunta-alalle dokumentoitavaksi. Akatemiavalmentaja ylläpitää urheilijoiden osallistumisesta seuranta ja vastaa palautekyselyn pitämisestä urheilijoille saapumiserittäin. Seurantataulukko valmennukseen osallistumisesta ja urheilijoiden palautteet valmennuksesta lähetetään liikunta-alalle.

Kainuun prikaatin esikunnan (2015) mukaan akatemiatoimintaan valitut urheilijat kuuluvat kuvan 1 ryhmään 2 tietyin tarkennuksin. Akatemiatoimintaan valituille urheilijoille voidaan myöntää urheilukomennuksia valmennus- ja kilpailutoimintaan seuraavasti. 347 vuorokauden palvelusai- kana 50 vuorokautta, 255 vuorokauden aikana 32 vuorokautta ja 165 vuorokauden aikana 20 vuorokautta urheilukomennusta. Pääesikunnan koulutusosasto (2020b) määrittää, että nämä mää- reet pätevät urheilijaan, joka edustaa lajiliittojen maajoukkuetta, on valittu akatemiatoimintaan tai osallistuu joukkuelajeissa yleisen kahden korkeimman sarjatason virallisiin sarjaotteluihin. Kai- nuun prikaatin esikunta (2015) tarkentaa tätä seuraavin esimerkein:

- jääkiekko: SM-liiga, Mestis,
- pesäpallo: Superpesis, Ykköspesis,
- jalkapallo: Veikkausliiga, Ykkönen ja
- salibandy: Salibandyliiga, divari.

Pääesikunnan koulutusosasto (2020b) määrittää, että kuvan 1 ryhmään 3 kuuluvat urheilijat, jotka osallistuvat yksilölajien SM-kilpailuihin, joukkuelajien nuorten SM-sarjapeleihin tai yleisen kolmanneksi korkeimman sarjan otteluihin. Kainuun prikaatin esikunta (2015) tarkentaa tätä seu- raavin esimerkein:

- jääkiekko: Suomisarja,

- pesäpallo: Suomisarja,
- jalkapallo: Kakkonen ja
- salibandy: 2-divisioona.

Urheilukomennusten lisäksi voidaan urheilijalle myöntää päiväpalveluksen päätyttyä harjoitusvapaata. Nämä vapaat alkavat muun sotilaskoulutuksen jälkeen, normaalisti iltapäivän päätteeksi. Harjoitusvapaat on tarkoitettu eri seurojen harjoituksiin osallistumisiin, johdettuihin yhteisharjoituksiin tai kilpailuihin valmistautumisiin. (Kainuun prikaatin esikunta 2015.)

Kainuun prikaatin esikunnan (2015) mukaan toimintakykysektorin liikunta-ala järjestää vuosittain Vuokatti-Ruka urheiluakatemia ja perusyksikköjen välisen tapaamisen. Tapaamisessa käydään läpi edellisen saapumiserän antama palaute akatemiavalmennuksen toteutumisesta sekä laaditaan tarvittaessa toiminnan kehittämiseksi parantamissuunnitelma.

Kainuun prikaatin akatemiavalmennusta kuvaavien Puolustusvoimien asianhallintajärjestelmän asiakirjojen sisältöä täydennettiin haastattelun keinoin. Haastattelussa haluttiin käydä läpi aineistoon kuuluvan dokumentin sisältö. Haastateltavaksi valittiin joukko-osaston liikuntakasvatusupseeri. Haastattelu toteutettiin avoimena puhelinhaastatteluna 18.3.2022 ja haastattelua täydensi Kotikummun sähköposti, johon hän oli luetteloanut keskeisiä huomioita Kainuun prikaatin akatemia toiminnasta. Tätä luetteloa käytettiin haastattelun aineistona. Haastattelussa vahvistettiin asianhallintajärjestelmän asiakirjan ajantasaisuus ja selvitettiin nykyisten järjestelyjen ja toimintatapojen toimivuutta.

Kainuun prikaatin liikuntakasvatusupseeri Ville Kotikummun (2022) mukaan akatemiavalmennukseen ei käytetä joukko-osaston varoja. Mikäli toiminnasta syntyy kustannuksia, varat saadaan muulta järjestävältä taholta. Esimerkiksi liikuntatilakustannuksia syntyessä urheiluseurat sitoutuvat kustantamaan ne. Kainuun prikaatissa akatemiavalmennus on yhteistyötä, jossa akatemiavalmentajat käyvät joukko-osastossa valmentamassa akatemiaurheilijoita, tai vaihtoehtoisesti valmennus tapahtuu liikuntatiloissa varuskunta-alueen ulkopuolella.

Yhtenä Puolustusvoimien tärkeimpänä akatemiavalmennukseen liittyvänä tehtävänä Kotikumpu (2022) näkee ajan ja tilojen tarjoamisen. Kainuun prikaati mahdollistaa akatemiavalmennukseen valituille urheilijoille Pääesikunnan Koulutusosaston asiakirjan (2020b) mukaisesti maksimissaan

kymmenen viikkotuntia palvelusaikaa valmentautumiseen. Valintaprosessissa Vuokatti-Ruka urheiluakatemia esittää joukko-osastolle valittavat urheilijat. Kainuun prikaatin komentaja tarkistaa ja hyväksyy urheilijat valmennusryhmiin. Ohjeellisesti noudatetaan maksimissaan seitsemän urheilijan kiintiötä joka lajiryhmään. (Puolustusvoimien Koulutusosasto 2020b.)

Kainuun prikaatissa perusyksikön päällikkö sopii suoraan yhteistyössä akatemiavalmentajan kanssa ajankohdat valmentautumiselle. Kotikummun (2022) mukaan perusyksiköt ovat kokeneet järjestelyt toimiviksi, eikä valmentautumisen ole nähty haittaavan muuta sotilaskoulutusta tai perusyksikön arkea. Urheilevat varusmiehet on nähty motivoituneiksi. Ilman häiriökäyttäytymistä prikaati järjestää ohjeistuksen mukaisen maksimimäärän valmentautumista, ja mikäli häiriöitä syntyy, maksimimäärästä rajataan valmentautumistunteja. Yhteiset säännöt ja ohjeistukset on koettu toimiviksi. Taulukossa 1 on esitetty teemoittelu joukko-osastojen akatemiavalmennusta määrittävien dokumenttien sisällön osalta. Taulukko toimii tämän luvun koosteena. Taulukossa on esitetty opinnäytetyön pääteemojen mukaisesti värikoodattuna dokumenteista hankittu oleellinen tieto. Taulukossa on teemoiteltu myös haastattelu.

JOUKKO-OSASTO	TEEMA	SISÄLTÖ
Karjalan prikaati	Organisaatioiden välinen yhteistyö	Karjalan prikaatin esikunta on ohjeistanut akatemiayhteistyön keskeiseksi tavoitteiksi seuraavat: •valmennustoiminnan terävöittäminen sovittamalla yhteen urheilu ja varusmiespalvelus, •lahjakkaiden urheilijoiden henkilökohtaisten ominaisuuksien kehittämisen mahdollistaminen varusmiespalveluksen aikana ja •perusyksikön päällikön toiminnan tukeminen selkeyttämällä pelisääntöjä ja toimintatapamalleja.
	Organisaatioiden välinen yhteistyö	Kouvolan Urheiluakatemia on 2008 toimintansa aloittanut Kouvolan kaupungin urheilijoiden, oppilaitosten ja seurojen välinen yhteistyöverkosto.
	Organisaatioiden välinen yhteistyö	Liikuntakasvatusupseerin tehtävänä on toimia myös yhteyshenkilönä urheiluakatemian, urheiluseurojen ja perusyksikön välillä.
	Organisaatioiden välinen yhteistyö	Jotta akatemiavalmennuksen ja sotilaskoulutuksen yhteensovittaminen olisi sujuvaa, tavoitteena on, että urheileva varusmies suorittaa koko

		varusmiespalveluksensa samassa perusyksikössä.
	Puolustusvoimien toteuttama liikuntakoulutus	Jääkäriprikaatissa akatemiavalmennusta koordinoi joukko-osaston liikuntakasvatusupseeri. Muutoin noudatetaan normaaleja organisaation johtosuhteita.
	Urheiluakatemiatoiminta	Hakeutuminen Karjalan prikaatin akatemiavalmennukseen toteutetaan siten, että Kouvolan urheiluakatemia laatii esityksen valittavista urheilijoista. Tämän jälkeen Karjalan prikaati käsittelee esityksen ja tekee asiassa lopulliset valinnat.
	Urheiluakatemiatoiminta	Palvelusaikana akatemiaharjoituksia voidaan yhdistellä Prikaatin oman joukko-osastoavalmennuksen ryhmien harjoitteluun ja päinvastoin.
	Urheiluakatemiatoiminta	Akatemiavalmennuksen tarkoituksena on selkeyttää urheiluvalmennukseen liittyviä toimintatapoja joukko-osaston perusyksiköissä. Perusyksikön päällikkö ja joukko-osaston liikuntakasvatusupseeri yhteensovittavat urheilijan akatemiavalmennuksen ja perusyksikön toteuttaman varusmieskoulutuksen.
	Urheiluakatemiatoiminta	Karjalan prikaatin esikunnan ohjeen mukaan akatemiavalmennukseen osallistuminen ei poista mahdollisuutta johtajakoulutuksen saamiseen. Urheilija voi täten hakeutua johtajakoulutukseen palveluksensa aikana, mutta Karjalan prikaatin oma akatemiavalmennusjärjestelmä ei ole käytössä, mikäli urheilija komenetaan johtajakoulutukseen tai kursseille muihin joukko-osastoihin. Akatemiavalmennus voidaan myös erinäisistä syistä keskeyttää joko määräajaksi tai pysyvästi.
	Urheiluakatemiatoiminta	Jotta akatemiavalmennuksen ja sotilaskoulutuksen yhteensovittaminen olisi sujuvaa, tavoitteena on, että urheiliva varusmies suorittaa koko varusmiespalveluksensa samassa perusyksikössä.
	Kansallinen urheilijoiden menestymisen tukeminen	Karjalan prikaatin akatemiavalmennuksen tavoite on lahjakkaiden urheilijoiden henkilökohtaisten ominaisuuksien kehittämisen mahdollistaminen varusmiespalveluksen aikana.
Jääkäriprikaati	Organisaatioiden välinen yhteistyö	Sodankylässä ja Rovaniemellä sijaitseva Jääkäriprikaati toteuttaa akatemiavalmennusta yhteistyössä Lapin urheiluakatemia kanssa. Lapin urheiluakatemia on Lapin ja Rovaniemen alueella toimiva oppilaitosten

		ja yhteistyötahojen verkosto. Toimintaa tukevat opetus- ja kulttuuriministeriö, Rovaniemen kaupunki sekä mukana olevat oppilaitokset.
	Organisaatioiden välinen yhteistyö	Valmentajayhteistyötä pyritään kehittämään siten, että akatemiavalmentajat osallistuvat osaan sotilaskoulutusta, ja sotilaslajien valmentajat osallistuvat akatemiavalmennukseen. Näin pystytään seuraamaan koulutusten yhteensovittamista yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Jääkäriprikaatin valmentajien osallistumista akatemiavalmennustoimintaan määrittävät erilliset sopimukset ja suunnitelmat. Sotilashenkilökunnan osallistumisella akatemiavalmennukseen kehitetään henkilöstön osaamista, joka palvelee niin urheiluvalmennusta kuin sotilaskoulutusta.
	Puolustusvoimien toteuttama liikuntakoulutus	Jääkäriprikaatissa akatemiavalmennusta koordinoi joukko-osaston liikuntakasvatusupseeri. Muutoin noudatetaan normaaleja organisaation johtosuhteita.
	Puolustusvoimien toteuttama liikuntakoulutus	Sotilashenkilökunnan osallistumisella akatemiavalmennukseen kehitetään henkilöstön osaamista, joka palvelee niin urheiluvalmennusta kuin sotilaskoulutusta.
	Urheiluakatemiatoiminta	Jääkäriprikaatin tavoitteena on, että valintamenettelyn kautta eri lajien lahjakkuuksien seulominen akatemiavalmennuksen piiriin tehdään siten, että valmennukseen kuuluvat ovat oman urheilulajinsa todellisia lahjakkuuksia.
	Kansallinen urheilijoiden menestymisen tukeminen	Jääkäriprikaatin tavoitteena on lahjakkaiden urheilijoiden henkilökohtaisten ominaisuuksien kehittämisen mahdollistaminen varusmiespalveluksen aikana.
	Kansallinen urheilijoiden menestymisen tukeminen	Jääkäriprikaatiin akatemiaurheilijaksi hyväksytään urheilijoita, jotka ovat oman ikäluokkansa kansallista kärkitasoa ja tähtäävät kansalliselle tai kansainväliselle huipulle.
Kainuun prikaati	Organisaatioiden välinen yhteistyö	Kainuun prikaati tekee yhteistyötä Vuokatti-Ruka Urheiluakatemian kanssa.
	Organisaatioiden välinen yhteistyö	Esikuntapäällikkö toimii Vuokatti-Ruka urheiluakatemian ohjausryhmän jäsenenä varahenkilönään toimintakykysektorin johtaja. Vuokatti-Ruka urheiluakatemian valmennusta johtaa akatemiajohtaja. Hänen apunaan toimivat valmennuspäällikkö ja

		akatemiavalmentajat. Valmennuksen toteuttamisesta laaditaan yhteistyösopimus. Yhteistyösopimus laaditaan Kainuun prikaatin ja Vuokatti-Ruka urheiluakatemia välille ja sen laatimisesta vastaa Toimintakykysektorin liikunta-ala.
	Organisaatioiden välinen yhteistyö	Toimintakykysektorin liikunta-ala vastaa yhteistyössä Vuokatti-Ruka urheiluakatemia kanssa valintakokeiden järjestämisestä.
	Organisaatioiden välinen yhteistyö	Akatemiavalmentaja ja perusyksikön päällikkö laativat yhteistyössä urheilijoille koulutuskausittain suunnitellun valmennukseen osallistumisesta.
	Organisaatioiden välinen yhteistyö	HAASTATTELU Kainuun prikaatissa akatemiavalmennus on yhteistyötä, jossa akatemiavalmentajat käyvät joukko-osastossa valmentamassa akatemiaurheilijoita, tai vaihtoehtoisesti valmennus tapahtuu liikuntatiloissa varuskunta-alueen ulkopuolella.
	Puolustusvoimien toteuttama liikuntakoulutus	Kainuun prikaatin varusmiehille järjestetään johdettua joukko-osastovalmennusta hiihtolajeissa, jalkapallossa, jääkiekossa, pesäpallossa, salibandyssä ja suunnistuksessa.
	Puolustusvoimien toteuttama liikuntakoulutus	Kaikki palvelusaikana tapahtuva valmennus on palvelukseen kuuluvaa toimintaa ja se tulee merkitä varusmiesten viikko- ja päiväohjelmiin.
	Puolustusvoimien toteuttama liikuntakoulutus	Perusyksiköt ovat kokeneet järjestetyt toimiviksi, eikä valmentautumisen ole nähty haittaavan muuta sotilaskoulutusta tai perusyksikön arkea. Urheilevat varusmiehet on nähty motivoituneiksi.
	Urheilukoulutoiminta	Kainuun prikaatin valmennustoiminta on jaettu kolmeen eri tasoon: • taso 1: urheilukoulutoiminnan lumilajit, • taso 2: akatemiavalmennukseen valitut nuoret urheilijat ja • taso 3: joukko-osastovalmennus
	Urheiluakatemiatoiminta	Niiltä urheilijoilta, jotka on valittu akatemiavalmennukseen, edellytetään koulutusrytmissä mukana pysymistä ja moitteetonta palvelusta.
	Urheiluakatemiatoiminta	Urheilijat sijoitetaan Kainuun prikaatissa seuraavasti: • kestävyyslajit Pohjois-Suomen viestipataljoonaan, • jääkiekko, pesäpallo ja salibandy Kainuun tykistörykmenttiin, • jalkapallo Kainuun jääkäripataljoonaan ja

		• muut yksilölajit Kuopion huoltopataljoonaan.
	Urheiluakatemiatoiminta	Lajeittain tapahtuvasta valmennuksesta on säädetty laji- ja yleisvalmennuksen osuudet. Esimerkiksi pesä- ja jalkapallossa lajivalmennusta järjestetään lajiryhmittäin tammikuusta syyskuuhun ja yhteistä yleisvalmennusta lokakuusta joulukuuhun. Jääkiekossa ja salibandyssa lajivalmennusta järjestetään tammikuusta maaliskuuhun ja elokuusta joulukuuhun. Lajiryhmien yhteistä yleisvalmennusta järjestetään maaliskuun ja kesäkuun välisenä aikana. Joukkuelajien harjoitusajat on sijoitettu viikko-ohjelmiin ja läpivienteihin.
	Urheiluakatemiatoiminta	Kestävyyslajien urheilijoille ja muille urheiluakatemiaan valituille liikunta-ala määrittää henkilökohtaiset valmennusajat yhteistyössä perusryhmien kanssa.
	Urheiluakatemiatoiminta	Akatemiatoimintaan valituille urheilijoille voidaan myöntää urheilukomennuksia valmennus- ja kilpailutoimintaan seuraavasti. 347 vuorokauden palvelusaikana 50 vuorokautta, 255 vuorokauden aikana 32 vuorokautta ja 165 vuorokauden aikana 20 vuorokautta urheilukomennusta.
	Urheiluakatemiatoiminta	HAASTATTELU akatemiavalmennukseen ei käytetä joukko-osaston varoja. Mikäli toiminnasta syntyy kustannuksia, varat saadaan muulta järjestävältä taholta. Esimerkiksi liikuntatilakustannuksia syntyessä urheiluseurat sitoutuvat kustantamaan ne.
	Urheiluakatemiatoiminta	HAASTATTELU Puolustusvoimien yhtenä tehtävänä akatemiavalmennukseen liittyen on tilojen ja ajan tarjoaminen.
	Urheiluakatemiatoiminta	Kainuun prikaati mahdollistaa akatemiavalmennukseen valituille urheilijoille maksimissaan kymmenen viikotuntia palvelusaikaa valmentautumiseen.
	Kansallinen urheilijoiden menestymisen tukeminen	Yhteistyön päämääränä on edistää nuoren urheilijan mahdollisuuksia nousta lajinsa huipulle.

Taulukko 1. Joukko-osastojen akatemiavalmennusta määrittävien dokumenttien sisältö teemoteltuna.

4.2 Turun Seudun Urheiluakatemia ja Rannikkolaivaston resurssit

Nykyisellään Rannikkolaivastolla ja paikallisella urheiluakatemialla (Turun Seudun Urheiluakatemia) ei ole suoraa yhteistyötä. Rannikkolaivastossa palvelustaan suorittavat urheilijat anovat tapauskohtaisesti lomia ja vapaita kilpailuja ja lajiharjoittelua varten. Myönnettävät lomat ja myöntämisperusteet ohjeistetaan Rannikkolaivaston asiakirjoissa. Virallisia edustustehtäviä varten varusmiehelle voidaan myöntää palvelusvapaata tai hänet voidaan määrätä komennukselle (Rannikkolaivaston koulutusalan ohje 2015). Kuvassa 6 on esitetty ne valtakunnalliset urheilujärjestöt, joiden nimeämään joukkueeseen kuulumisen katsotaan edustustehtäväksi.

AKK-Motorsport	Suomen Nykyaikaisen 5-ottelun liitto
Sukeltajaliitto	Suomen Nyrkkeilyliitto
Suomen Aikidoliitto	Suomen Oriental Moodo -liitto
Suomen Amerikkalaisen Jalkapallon liitto	Suomen Painiliitto
Suomen Ampumaurheiluliitto	Suomen Painonnostoliitto
Suomen Ampumahiihtoliitto	Suomen Palloliitto
Suomen Baseball- ja Softball liitto	Suomen Pesäpalloliitto
Suomen Biljardiliitto	Suomen Petanque -liitto
Suomen Castingliitto	Suomen Potkunyrkkeilyliitto
Suomen Cheerleadingliitto	Suomen Purjehdus ja Veneily
Suomen Curlingliitto	Suomen Pyöräilyunioni
Suomen Dartsliitto	Suomen Pöytätennisiitto
Suomen Golfliitto	Suomen Ratagolfliitto
Suomen Hiihtoliitto	Suomen Ratsastajainliitto
Suomen Hockeyliitto	Suomen Ringeteliitto
Suomen I.T.F: Taekwon-do	Suomen Rugbyliitto
Suomen Ilmailuliitto	Suomen Saappaanheittoliitto
Suomen Jousiampujen liitto	Suomen Salibandyliitto
Suomen Judoliitto	Suomen Sotilasurheiluliitto(ampsuun)
Suomen Jääkiekkoliitto	Suomen Soutuliitto
Suomen Jääpalloliitto	Suomen Squashliitto
Suomen Kanootiliitto	Suomen Sulkapalloliitto
Suomen Karateliitto	Suomen Suunnistusliitto
Suomen Kaukalopalloliitto	Suomen Taekwondoliitto
Suomen Keilailuliitto	Suomen Taitoluisteluliitto
Suomen Kendoseurojen Keskusliitto	Suomen Tanssiurheiluliitto
Suomen Keskusshakkiliitto	Suomen Tennisliitto
Suomen Kiipeilyliitto	Suomen Tikkaurheiluliitto
Suomen Koripalloliitto	Suomen Triathlonliitto
Suomen Krikettiliitto	Suomen Uimaliitto
Suomen Kyykkäliitto	Suomen Urheiluliitto
Suomen Käsipalloliitto	Suomen Valjakkourheilijoiden liitto
Suomen Lentopalloliitto	Suomen Vesihiihtourheilu
Suomen Liitokiekkoliitto	Suomen Voimannostoliitto
Suomen Luisteluliitto	Suomen Voimisteluliitto
Suomen Lumilautaliitto	Suomen Vammaisurheilu- ja Liikunta
Suomen Metsästäjäliitto	Suomen Paralympiayhdisty
Suomen Miekkaileiliitto	
Suomen Moottoriliitto	
Suomen Muay Thai -liitto	

Kuva 6. Valtakunnalliset urheilujärjestöt joiden nimeämään joukkueeseen kuulumisen katsotaan edustustehtäväksi (Rannikkolaivaston koulutusalan ohje 2015).

Urheilijoiden komennukset käsittelee Rannikkolaivastossa perusyksikkö. Liikuntakasvatusupseeri tukee ja tarkentaa perusteita Rannikkolaivaston palvelusohjeen (2017) mukaan epäselvissä tapauksissa. Rannikkolaivasto velvoittaa varusmiehen urheiluseuraa toimittamaan todistus urheilijan osallistumisesta seuran harjoitus- ja kilpailutoimintaan. Todistuksen esittelystä perusyksikön päällikölle vastaa vapaata anonut varusmies.

Urheilukomennuksia varten on Rannikkolaivastossa säädetty enimmäismäärät. Urheilukoulussa palvelevien urheilijoiden urheilukomennusten maksimimäärä on 12 kuukauden palvelusaikana 100 vuorokautta, yhdeksän kuukauden palvelusaikana 75 vuorokautta ja kuuden kuukauden palvelusaikana 50 vuorokautta. Muuhun kuin urheilukoulutoimintaan kuuluvien urheilijoiden, jotka komennetaan maa- tai seurajoukkue-toimintaan, komennusten maksimimäärä on 12 kuukauden palvelusaikana 35 vuorokautta, yhdeksän kuukauden palvelusaikana 20 vuorokautta ja kuuden kuukauden palvelusaikana 12 vuorokautta. (Rannikkolaivaston koulutusalan ohje 2015, liite 2.)

Varusmiesten palveluspaikka saattaa vaihtua kesken varusmiespalveluksen. Mikäli jatkopalveluspaikkavalinnalle on urheilullisia perusteita, tulee urheiluseuran ja urheilevan varusmiehen esittää ne riittävän ajoissa. Miehistön yhteiskoulutusjakson jälkeen esimerkiksi laivastokoulutettavien valinnalla saattaa olla vaikutus varusmiehen mahdollisuuksiin lajiharjoitteluun. Rannikkolaivaston tulee huomioida nämä esitykset ja pyrkiä järjestämään jatkopalveluspaikat perustellusti. (Rannikkolaivaston palvelusohje 2017.)

Tämän opinnäytetyön toinen alatutkimuskysymys on " Millainen yhteistyömalli on sovellettavissa Rannikkolaivastoon?" Mikään tässä opinnäytetyössä esitelty malli ei ole suoraan sovellettavissa Rannikkolaivastoon edellä kuvattujen erityispiirteiden vuoksi. Tästä huolimatta mikään muiden joukko-osastojen toteuttama yksittäinen toimintatapa ei ole mahdoton toteuttaa Rannikkolaivastossa. Tämän vuoksi muiden joukko-osastojen toimintamalleja yhdistelemällä voidaan Rannikkolaivastossa luoda käyttökelpoinen yhteistyö- ja toimintatapamalli.

4.3 Akatemiaryhmä Rannikkolaivastoon

Akatemiaryhmän perustamisen toimenpiteitä arvioitaessa tulee huomioida, että muiden joukko-osastojen toimintaa ohjaavista asiakirjoista ei voida suoraan kopioida toimenpiteitä Rannikkolaivastoon. Puolustusvoimien ohjeistamista, kaikkia joukko-osastoja koskevista toimintaperiaatteista ei Rannikkolaivastossa voida poiketa, joten tämä on vaiheistuksessa huomioitu. Lisäksi jotkin muiden joukko-osastojen toimintatavat eivät ole sovellettavissa Rannikkolaivastoon, joten ne on jätetty ratkaistavaksi käytännön perustamisvaiheessa. Akatemiaryhmän perustamista Rannikkolaivastoon käsittelevässä osiossa on huomioitu organisaatioiden välisen yhteistyön teoria. Tavoitteena on ollut valita Rannikkolaivastoon parhaiten sopivat käytänteet.

Urheiluakatemioiden tavoite on tarjota nuorille urheilijoille tukiverkosto kasvua ja kehittymistä varten matkalla kohti huippu-urheilumenestystä (Olympiakomitea.fi 2021). Puolustusvoimien fyysisen koulutuksen tavoitteena on luoda edellytykset muulle sotilaskoulutukselle ja harjoittaa sellaisia fyysisiä ominaisuuksia ja motorisia taitoja, jotka ovat sotilaalle välttämättömiä taistelukentällä. (Puolustusvoimien Pääesikunnan Koulutusosasto 2015, 5.) Lisäksi nykyisellä urheilukoulutoiminnalla ja akatemiavalmennuksella pyritään mahdollistamaan urheilijoiden lajiharjoittelu ja varusmiespalvelus parhaalla mahdollisella tavalla.

Akatemiavalmennusta voidaan Rannikkolaivastossa järjestää urheilijan kuuluessa Turun Seudun Urheiluakatemiaan. Akatemiavalmennus voidaan toteuttaa urheilijan palvelusaikana. Akatemiavalmennus tulee toteuttaa Rannikkolaivaston ja Turun Seudun Urheiluakatemian valmentajien yhteistyönä. Yhteistyöstä on laadittava sopimus.

Rannikkolaivaston akatemiavalmennukseen valikoituneiden varusmiesten osalta voidaan soveltaa Pääesikunnan Koulutusosaston määrittämiä urheilukomennusten enimmäismääriä. Akatemiaurheilijoiden urheilukomennusvuorokausien enimmäismäärä on 347 vuorokauden palvelusaikana 50 vuorokautta, 255 vuorokauden aikana 32 vuorokautta ja 165 vuorokauden aikana 20 vuorokautta urheilukomennusta. (Puolustusvoimien Pääesikunnan Koulutusosasto 2020b.)

4.4 Rannikkolaivaston toimintamalli – yhteistyön käynnistämisen vaiheistus

Tämän opinnäytetyön päätutkimuskysymys on "Mikä on toimintamalli akatemiaryhmän perustamiseksi ja akatemiavalmennuksen käynnistämiseksi Rannikkolaivastossa?" Seuraavassa on esitetty konstruktivisen tutkimuksen tuloksena koostettu luettelo yhteistyön käynnistämisestä Rannikkolaivaston ja Turun Seudun Urheiluakatemia välillä. Luettelon vaiheistus on saatu aikaan dokumenttianalyysin ja teemoittelun avulla. Dokumenttianalyysissä on hyödynnetty dokumenteissa havaittuja sovellettavia toimintatapoja muista joukko-osastoista. Opinnäytetyössä toteutettu haastattelu on tukenut vaiheistuksen luomista. Luettelo on vastaus opinnäytetyön päätutkimuskysymykseen. Luettelo koostuu vaiheista, joissa tuotetaan edellytyksiä akatemiavalmennuksen käynnistämiseen. Vaiheet ovat kronologisessa järjestyksessä seuraavat:

- aloite,
- vastuuhenkilön / vastuuhenkilöiden määrittäminen organisaatioittain,
- tavoitteen määrittäminen organisaatioittain,
- vastuuhenkilöiden yhteydenotto / tapaaminen,
- yhteisen tavoitteen määrittäminen,
- valmentajien / käytännön toteuttajien määrittäminen organisaatioittain,
- yhteistyösopimus,
- hakeutumiskäytäntö,
- pääsykoekäytäntö ja
- akatemiavalmennuksen käynnistäminen: valmennus, yhteydenpito, raportointi.

Aloitteen tulee perustua tarpeeseen. Tarvetta Puolustusvoimissa toteutettavan akatemiavalmennuksen laajentamisesta Rannikkolaivastoon esitellään tässä opinnäytetyössä. Aloite on tässä tapauksessa opinnäytetyön tekijän näkemys, joka esitellään myöhemmissä vaiheissa organisaatioiden yhteyshenkilöille. Opinnäytetyö voidaan katsoa edellä esitetyn luettelon ensimmäiseksi vaiheeksi, aloitteeksi.

Kaikissa yhteistyömalleissa on tärkeää ymmärtää tarkasteltavien organisaatioiden monitahoisuus. (Harju 2012, 7-10.) Aloite sanelee jonkin verran vastuuhenkilöiden määrittämisessä. Airan (2012, 18) määritelmän mukaan tässä vaiheessa vastuuhenkilöiden määrittäminen kuuluu vielä organisaatioiden tehtävien tekemiseen erillään, yhteistoimintana (cooperation). Kun organisaatiot, tässä tapauksessa Rannikkolaivasto ja Turun Seudun Urheiluakatemia, ovat aloitteen johdosta määrittäneet omat vastuuhenkilönsä ja tavoitteensa, siirrytään yhteydenoton tai tapaamisen kautta yhteistyöhön (collaboration). On otettava huomioon, että organisaation tulee itse määrittellä, montako vastuuhenkilöä tarvitaan ja miten vastuut jaetaan. Organisaation koosta riippuen tulee projektille tai tehtävälle määrittää eriteltyjä rooleja ja vastuita.

Aloite voi jo itsessään sisältää tavoitteen. Haluttu loppuasetelma voi synnyttää aloitteen. Organisaatiokohtaisen vastuuhenkilöiden määrittämisen jälkeen tulee kuitenkin vahvistaa organisaatiokohtaiset tavoitteet. Näiden tavoitteiden vahvistaminen edesauttaa yhteisten tavoitteiden määrittämistä myöhemmässä vaiheessa. Organisaatiokohtaisen tavoitteen asettaminen on luontevaa tehdä määritetyn vastuuhenkilön tai vastuuhenkilöiden johdolla. Hakasen ym. (2007, 30-31) mukaan erillisten ja yhteisten tavoitteiden määrittely on alkuvaiheessa tärkeää, erityisesti mikäli organisaatiot eivät tunne hyvin toistensa toimintaa.

Vastuuhenkilöiden yhteydenoton kautta siirrytään yhteisen tavoitteen määrittämiseen. Tämä toteutetaan esittelemällä organisaatioiden omat tavoitteet, jonka jälkeen määritetään yhteinen tavoite niin, että organisaatiot voivat toiminnallaan tukea ja täydentää toisiaan. Tavoite ohjaa myöhemmin toimintaa kaikissa vaiheissa. Tavoite kirjataan myöhemmässä vaiheessa laadittavaan yhteistyösopimukseen. Valmentajien ja muiden käytännön toteuttajien määrittäminen voidaan tehdä samassa tilaisuudessa kuin yhteisen tavoitteen määrittäminen. Tästä ollaan voitu jo sopia organisaatioittain vastuuhenkilöiden johdolla. Valmentajat ja muut nimetyt toimijat ovat organisaatioiden yhteyshenkilöitä, joille voidaan löytää vastinpareja. Tässä tapauksessa Urheiluakatemian lajivalmentajat ja joukko-osaston liikuntakasvatukseen osallistuva henkilöstö toimivat vastinpareina yhteensovittaen urheilijoiden valmennusta.

Yhteistyösopimukseen kirjataan toiminnan tavoite. Yhteistyösopimukseen tulee kirjata myös vastuut koskien urheilijavalintaa ja valittavien urheilijoiden määrää. Lisäksi yhteistyösopimukseen kirjataan mahdolliset syntyneet kustannukset ja maksuvelvollisuudet, markkinointivastuut ja sopimuksen voimassaoloaika. Yhteistyösopimusta voidaan tarkentaa tarpeen vaatiessa.

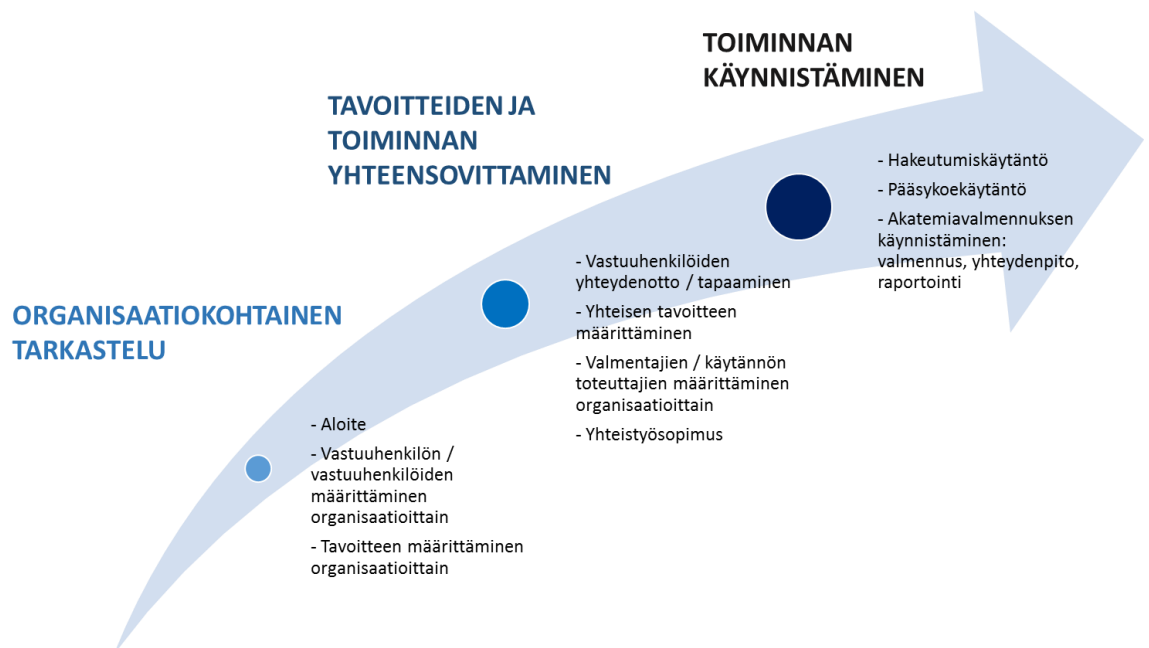
Hakeutumiskäytännön osalta ratkaistavaksi jää päätösvallan jakaminen. Esimerkiksi Karajalan prikaatin osalta hakeutuminen toteutetaan siten, että Kouvolan urheiluakatemia laatii esityksen valittavista urheilijoista, jonka jälkeen joukko-osasto käsittelee esityksen ja tekee asiassa lopulliset valinnat. (Karjalan prikaatin esikunnan ohje 2017.) Jääkäriprikaatissa hakeutuminen tapahtuu liikuntakasvatusupseerin ohjeistuksen mukaan alokasjakson aikana, palveluksen alussa. Tällöin palveluksensa aloittavat urheilijat hakevat Lapin Urheiluakatemia valmennusryhmään erillisellä hakulomakkeella. (Jääkäriprikaatin esikunnan ohje 2020.) Kainuun prikaatin yhteistyössä Vuokattirukan urheiluakatemia kanssa toteuttamaan akatemiavalmennukseen hakeutuminen tapahtuu kaksi kertaa vuodessa, Kainuun prikaatin internet-sivuilla olevalla hakulomakkeella. Hakijat lähettävät hakulomakkeet suoraan urheiluakatemia valmennuspäällikölle. Tämän jälkeen urheiluakatemia tiedottaa hakijoista lajiryhmittäin Kainuun prikaatia. Kainuun prikaati vastaa urheilijoiden sijoittamisesta oikeisiin joukkoyksiköihin. (Kainuun prikaatin esikunnan käsky 2015.) Hakeutumisen onnistumiseen vaikuttaa yhteistyösopimukseenkin kirjattava markkinoinnin toteutustapa. Toisin sanoen urheilijoiden tietoon on tuotava mahdollisuus akatemiavalmennukseen osallistumisesta. Tämä on tehtävä tehokkaasti, riittävän aikaisessa vaiheessa.

Pääsykoekäytännön osalta on huomioitava, että urheilijavalinnat voidaan tehdä Turun Seudun Urheiluakatemia esityksen perusteella, Rannikkolaivaston järjestämän pääsykokeen perusteella, tai molempien yhdistelmänä. Pääsykoe voidaan myös järjestää yhteistyönä, jolloin tilaisuuteen osallistuu henkilöstöä molemmista organisaatioista. Vartenotettava vaihtoehto tässä tapauksessa on se, että Turun Seudun Urheiluakatemia laatii esityksen valittavista urheilijoista. Tämän jälkeen urheilijakiintiöstä riippuen voitaisiin järjestää pääsykoemenettely Rannikkolaivaston järjestämänä, jolloin halukkaat voisivat alokasjaksonsa aikana hakeutua akatemiaryhmään. Hakeutuminen voidaan toteuttaa erillisellä hakulomakkeella liikuntakasvatusupseerin ohjeistamalla tavalla. Tähän pääsykoemenettelyyn osallistuisi valmennushenkilöstöä myös Turun Seudun Urheiluakatemiasta. Huomioitavaa on lisäksi se, että alokasjakson aikana hakeutuvien urheilijoiden tulee olla lajeissaan aktiivisesti kilpailevia ja harjoittelevia sekä ikäluokkansa kansalliseen kärkeen kuuluvia. Tämä noudattaa muissa joukko-osastoissa tehtyjen urheilijavalintojen linjaa.

Akatemiavalmennuksen käynnistämässä oleellista on tiivis yhteistyö aikataulujen ja resurssien yhteensovittamiseksi. Toimintaan on hyviä esimerkkejä muista joukko-osastoista. Karjalan prikaa-

tin esikunnan ohjeen (2017) mukaisesti joukko-osastossa liikuntakasvatusupseeri toimii yhteys-henkilönä urheiluakatemia, urheiluseurojen ja perusyksikön välillä. Tarkat aikataulut, kuljetukset ja viikko-ohjelmat suunnittelee perusyksikön päällikkö.

Edellä mainitut vaiheet on tiivistetty kuvaan 7. Kuvassa on tarkennettu, miten vaiheet jakaantuvat organisaatiokohtaiseen tarkasteluun, tavoitteiden ja toiminnan yhteensovittamiseen ja toiminnan käynnistämiseen. Vaiheet on valittu muiden joukko-osastojen toimintaa ohjaavista asiakirjoista siltä osin kuin ne ovat hallinnollisesti välttämättömiä. Toisin sanoen Puolustusvoimien ohjeistamista toimintaperiaatteista ei Rannikkolaivastossa voida poiketa, joten tämä on vaiheistuksessa huomioitu. Lisäksi jotkin muiden joukko-osastojen toimintatavat eivät ole sovellettavissa Rannikkolaivastoon, joten ne on jätetty ratkaistavaksi vaiheiden sisälle tai muokattu organisaatioon sopiviksi.

Kuva 7. Yhteistyön käynnistämisen ja akatemiavalmennuksen aloittamisen vaiheet.

Tämän opinnäytetyön kolmantena alatutkimuskysymyksenä on "Mitä yhteisiä hyötyjä Rannikkolaivasto ja Turun Seudun Urheiluakatemia akatemiavalmennusmallilla saavuttavat?" Vastaus tä-

hän alatutkimuskysymykseen on se, että paikallistasolla pystytään vastaamaan edellä mainittuihin tavoitteisiin entistä paremmin, kun urheilijan tukiverkosto ulotetaan paikalliseen joukko-osastoon.

5 Pohdinta

Tässä luvussa pyritään tarkastelemaan objektiivisesti opinnäytetyön luotettavuutta ja käytettävyyttä. Lisäksi tarkastellaan jatkotutkimustarpeita, joita havaittiin opinnäytetyön teon aikana. Opinnäytetyön kaikki muut luvut on kirjoitettu keskenään samanaikaisesti ja ne ovat valmistuneet kokonaisuudessaan ennen pohdintaa. Pohdinta on kirjoitettu opinnäytetyön viimeisenä vaiheena, jotta se muodostaisi kriittisen tarkastelun siitä, miten hyvin opinnäytetyössä on onnistuttu.

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli tutkia ja kehittää urheilijoiden mahdollisuuksia suorittaa varusmiespalvelus niin, että palvelusaikainen urheilun ja sotilaskoulutuksen yhteensovittaminen on optimaalista. Tavoitteen voi katsoa tutkijan arvion mukaan täyttyneen, sillä opinnäytetyössä esitetään toimenpiteet urheilun ja sotilaskoulutuksen yhteensovittamisen optimoimiseksi paikallistasolla, yhdessä joukko-osastossa. Dokumenttianalyysin myötä saatiin vastaukset opinnäytetyön tutkimuskysymyksiin. Vastaukset on esitetty tämän opinnäytetyön neljännessä luvussa.

Tutkimusmenetelmän voi katsoa soveltuvan hyvin tähän opinnäytetyöhön. Aineiston keruu- ja analysointimenetelmät ovat linjassa tutkimuskysymysten kanssa. Luvussa 3 kuvattujen jatkuvan analyysin ja menetelmätriangulaation kannalta haasteellisinta tässä opinnäytetyössä oli aineiston valitseminen analysoitavaksi. Aineiston ei voi katsoa olevan riippumaton opinnäytetyön tekijästä, sillä lähdemateriaali on kokonaisuudessaan tekijän määrittelemää. Kuvatussa toimintatavassa haasteellisinta oli objektiivinen lähestyminen analysoitavaan aineistoon. Tässä opinnäytetyössä koettiin haastavaksi se, että tekijän omat mielipiteet ja ennakkokäsitykset vaikuttivat analyysin eri vaiheisiin. Toisaalta esiymmärrys mahdollisti keskittymisen erilaisiin mahdollisuuksiin ja kehittämiseen osana aihepiiriä. Arvioitaessa tutkijan objektiivisuutta on huomioitava, että opinnäytetyössä tutkijan huomio on keskittynyt liikaa käytännön toteutukseen prosessin kuvaamisen sijaan. Opinnäytetyön painopiste on pelkän nykytilanteen kuvaamisen sijaan mahdollisten ongelmallisuuksien tunnistamisessa ja mahdollisuuksissa kehittää nykytilannetta. Tästä huolimatta tutkijan positio on vaikuttanut lopputulokseen siten, että opinnäytetyön prosessia olisi pitänyt kuvata kattavammin.

Opinnäytetyön luotettavuutta voidaan lisätä esittelemällä avoimesti tutkijan tekemät valinnat, tutkimusprosessi ja aineisto. Lisäksi opinnäytetyössä tulee osoittaa, mistä johtopäätökset on johdettu. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2015, 231-233.) Avoimuus ei tässä opinnäytetyössä täysin toteudu. Tähän vaikuttaa osittain tutkijan positio. Tutkija ei ole kuvannut prosessia riittävän tarkasti fokuksen ollessa käytännön vaiheistuksen luomisessa. Opinnäytetyöllä on tutkijan mielestä hyödynnettävyyttä, käytettävyyttä ja hyötyä. Teemoittelun keinoin toteutetun dokumenttianalyysin raportointi voidaan kuitenkin nähdä kirjallisen tuotoksen heikkoutena.

Validiteettia tarkastelemalla pyritään varmistumaan siitä, että opinnäytetyössä mitataan sellaisia asioita, joilla on opinnäytetyön kannalta merkitystä. Reliabiliteetti puolestaan tarkoittaa tulosten sattumanvaraisuuksien arviointia ja toistettavuutta. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 136.) Validiteetti on tässä opinnäytetyössä varmistettu niin, että dokumenttianalyysiin on valittu voimassa olevat asiakirjat. Kainuun prikaatin osalta validiteettia lisäsi haastattelu, jossa varmennettiin joukko-osaston toimintaa määrittävän asiakirjan ajantasaisuus ja oikeellisuus. Kanasen (2015, 352) mukaan laadullisessa tutkimuksessa reliabiliteettia ei pystytä mittaamaan samoin kuin määrällisessä tutkimuksessa. Kanasen (2015, 112-113) mukaan luotettavuusarvioinnissa voidaan kuitenkin käyttää esimerkiksi seuraavia kriteerejä; vahvistettavuus, arvioitavuus, tulkinnan ristiriidattomuus ja luotettavuus.

Vahvistettavuutta arvioitaessa merkittävää on se, että opinnäytetyö on toimeksiantajan lukema ja arvioima. Lisäksi opinnäytetyössä esitettyä vaiheistusta akatemiaryhmän perustamiseksi on arvioitu ja kommentoitu Rannikkolaivastossa. Tässä opinnäytetyössä ei oteta kuitenkaan kantaa käytännön toteutukseen, koska toimia akatemiaryhmän perustamiseksi ei ole vielä aloitettu.

Tutkimuseettisen tiedekunnan (2021) mukaan hyvään tieteelliseen käytäntöön kuuluu, että tarvittavat tutkimusluvut on hankittu ja tietyillä aloilla vaadittava eettinen ennakoarviointi on tehty. Tämä opinnäytetyö on toteutettu tutkimusluvan asettamien määreiden mukaan. Pääesikunnan Koulutusosasto on lukenut valmiin opinnäytetyön ja myöntänyt luvan julkaisemiseen. On kuitenkin huomioitava, että Pääesikunnan Koulutusosasto ei ota kantaa opinnäytetyön tieteelliseen laatuun. Huomio Puolustusvoimien sisäisessä tarkastuksessa on siinä, onko tekstisisältö julkista.

Koska tavoitteena oli tutkia aihetta ilmiönä, tulee arvioida tutkijan oman asiantuntijuuden kehittymistä. Tutkijan asiantuntijuuden voi katsoa kehittyneen erityisesti Puolustusvoimien akatemiayhteistyötä määrittäviä asiakirjoja analysoitaessa. Koska Rannikkolaivasto ei kuulu joukko-

osastoihin, joissa akatemiayhteistyöstä olisi kirjallisia dokumentteja, aihealue ei ollut tutkijalle ennestään tuttu. Asiantuntijuus kehittyi myös yhteistyön teorioiden analyysin myötä. Opinnäytetyö oli prosessina sikäli haastava, että tutkijan aiemmissa opinnoissa on käytetty eriäviä viittaus-tapoja. Lisäksi tähän opinnäytetyöhön valitut tutkimus- ja kehittämismenetelmät eivät olleet sa-moja, joita tutkija on aiemmissa tieteellisissä tutkielmissa käyttänyt.

Uutuusarvon kannalta on huomioitava, että tutkimus sijoittuu nykyhetkeen. Analyysin aikana on löydetty uutta, saman vuoden aikana ilmestynyttä aineistoa ja opinnäytetyö on säilyttänyt uu-tuusarvonsa. Opinnäytetyössä kuvattu tarve organisaatioiden väliselle yhteistyölle on säilynyt. Kainuun prikaatin liikuntakasvatusupseeri Ville Kotikummun haastattelu vastasi dokumentti-analyysin aikana havaittuihin tietotarpeisiin. Haastattelu toteutettiin puhelinhaastatteluna 18.3.2022 ja haastattelua täydensi Kotikummun sähköposti, johon hän oli luetteloanut keskeisiä huomioita Kainuun prikaatin akatemiatoiminnasta. Tätä luetteloa käytettiin haastattelun aineis-tona. Aineiston analysointi tehtiin teemoitellen.

Tässä opinnäytetyössä on hyödynnetty tutkimusluvan mukaisia Puolustusvoimien asiakirjoja sekä laajasti julkisia lähteitä. Opinnäytetyön hyödynnettävyyttä arvioitaessa keskeistä on, että työ on tutkimusluvanvarainen, kokonaisuus ei sisällä salassa pidettävää materiaalia ja valmis työ on tar-kistettu ennen sen julkaisemista Pääesikunnan Koulutusosaston toimesta.

Eettisyys opinnäytetyössä tarkoittaa tieteellisiä tietoja, taitoja ja hyviä toimintatapoja tutkimuk-sen teossa, sosiaalisessa tiedeyhteisössä ja ympäröivässä yhteiskunnassa (Kuula 2006, 34). Tässä opinnäytetyössä tutkija on vastannut tutkimusluvan hakemisesta ja tarkastuttamisesta. Tutkija tiedostaa positionsa ja opinnäytetyö on tehty organisaation arvoja kunnioittaen. Tähän kuuluu se, että julkaistava opinnäytetyö on sisällöltään oikeellista ja ajantasaista. Opinnäytetyössä haas-tateltavalle on kerrottu, mihin tarkoitukseen aineistoa käytetään. Eettisyys on huomioitu myös toimeksiantajan kanssa asioitaessa. Aihe on päätetty yhdessä toimeksiantajan kanssa. Toimeksi-antaja on vaikuttanut opinnäytetyön tekoon ja arvioinut valmiin tuotoksen.

Hyödynnettävyyttä arvioitaessa tulee huomioida, että toimintamallia rakennetaan täysin alusta. Keskeisenä tuotoksena on luotu vaiheistus aloitteesta alkaen. Tätä opinnäytetyötä voidaan käyt-tää aloitteena liikuntakasvatusupseereille, valmentajille sekä joukko-osastojen ja urheiluakatemi-oiden yhteyshenkilöille.

Kuvassa 8 on esitetty Turun Seudun Urheiluakatemia tulevaisuussuunnitelma. Tulevaisuussuunnitelmaan on eritelty yläkouluvaiheen, toisen asteen ja huippuvaiheen tavoitetilat vuonna 2024 ja toimenpiteet tavoitetilan saavuttamiseksi. Tämä opinnäytetyö keskittyy toisen asteen ja huippuvaiheen välille tai huippuvaiheeseen. Varusmiespalvelusta suorittava urheilija on pääsääntöisesti saavuttamassa huippuvaihetta tai jo saavuttanut huippuvaiheen. Tässä opinnäytetyössä esitettyjen johtopäätösten perusteella urheiluakatemioiden tulevaisuussuunnitelmissa tulisi huomioida paikalliset joukko-osastot puhuttaessa paikallisista toimijoista. Puolustusvoimat vaikuttaa urheilijoiden elämään merkittävän osan urheilu-uran aikana. Tätä opinnäytetyötä voidaan tutkijan mielestä käyttää yhteistyömallien tarkastelemiseen. Urheiluakatemia ja joukko-osaston vuoropuhelu ja yhteistyö vastaavat Turun Seudun Urheiluakatemia tulevaisuussuunnitelman tavoitteisiin. Nämä tavoitteet ovat valmennuksen saattaminen yhdeksi kokonaisuudeksi ja yhteistyön edistäminen ydinkumppaneiden kanssa.

Turun Seudun Urheiluakatemia tulevaisuussuunnitelma 2024 –kokonaisuus

Kuva 8. Turun Seudun Urheiluakatemia tulevaisuussuunnitelma - 2024 tavoitetila. (Urheiluakatemia.fi 2021c.)

Sekä Rannikkolaivasto että Turun Seudun Urheiluakatemia mainitsevat tavoitteekseen positiivisen organisaatiomielikuvan luomisen. Turun Seudun Urheiluakatemia on tehnyt kuntakerroksia vahvistaakseen seudullista yhteistyötä (Urheiluakatemia.fi 2021c). Rannikkolaivasto pyrkii luomaan positiivista mielikuvaa ja kohottamaan maanpuolustushenkeä yleisötilaisuuksilla ja osallistumalla messuille. Tätä opinnäytetyötä voidaan käyttää molemminpuolisessa suhteiden ja yhteistyön edistämässä.

Tässä opinnäytetyössä havaittiin jatkotutkimustarpeita niin Puolustusvoimien kuin urheiluakatemioidenkin viitekehyksessä. Liikunnan ja urheilun valtakunnallinen toimijaverkko on melko hajainen, ja toimijoiden suhteita toisiinsa tulisi jo käytännön syistä selvittää ja tutkia. Olympiakomitea mainitaan useassa lähteessä liikunnan ja urheilun kattojärjestönä Suomessa, ja kattojärjestöksi Olympiakomitea itsekin julistautuu. Valtakunnallisten toimijoiden johto- ja valtasuhteita tulisi kuitenkin yhä kriittisesti tarkastella.

Liikunnan ja urheilun yhteiskunnallinen asema on murroksessa. Niiden poliittista vaikutusta ja roolia on laajasti tutkittu, mutta maailmanlaajuiset muutokset luovat tutkimustarpeita jatkuvasti. Yhteiskunnalliseen asemaan vaikuttaa myös raha. Tämä havaittiin toistuvasti myös tämän opinnäytetyön dokumenttianalysissa. Raha tulee jatkossa vaikuttamaan urheiluun ja toimintaan huippu-urheilun taustalla.

Urheiluakatemioiden opiskelijoiden kokemuksia urheilun ja opiskelun yhteensovittamisesta kerätään säännöllisesti. Siihen, miten nuoret urheilijat kokevat urheiluakatemioiden tukevan molempia osa-alueita, kiinnitetään paljon huomiota, onhan kyseessä urheiluakatemioiden päätehtävä. Turun Seudun Urheiluakatemia haluaa tulevaisuussuunnitelmassaan kehittää yhtenä osa-alueena maailman terävimpään kärkeen pyrkivien urheilijoiden menestysmahdollisuuksia. Yhtenä jatkotutkimusaiheena esitän lähimpänä maailman kärkeä olevien akatemiaurheilijoiden kokemusten kerääminen. Tätä kautta voidaan löytää kehityskohteita lajiensa kärkiurheilijoihin kuuluvien akatemiavalmennukseen.

Puolustusvoimissa tämän aihealueen tutkimus painottuu sotilaan toimintakykyyn ja sen ylläpitoon ja kehittämiseen. Urheilukoulutoimintaan ja akatemiavalmennukseen liittyen esitetään tässä opinnäytetyössä jatkotutkimustarpeita seuraavasti. Yhtenä jatkotutkimusaiheena on valmentajien hyödynnettävyys urheiluakatemioiden ja joukko-osastojen välillä. Tämä tarkoittaa mahdollisuuksia osallistaa liikuntakasvatuspseereja ja -aliupseereja paikallisten toimijoiden valmennustoimintaan ja akatemiavalmentajien ottamista laajemmin mukaan osaksi sotilaskoulutusta. Toisena jatkotutkimusaiheena on vertailu urheilukoulutoiminnan ja akatemiavalmennuksen välillä. Nämä linkittyvät osittain toisiinsa niiden urheilijoiden osalta, jotka Urheilukouluun valikoituneina suorittavat varusmiespalveluksensa muualla kuin Kaartin jääkäriyrykmentissä. Vertailua voidaan kuitenkin yhä tehdä Urheilukoulun ja niiden joukko-osastojen välillä, jossa akatemiavalmennusta toteutetaan. Vertailun painopiste voisi olla siinä, kyetäänkö akatemiavalmennuksella mahdollistamaan yhtä kokonaisvaltainen valmentautuminen kuin Urheilukoulussa.

Lähteet

Opinnäytetyöt, väitöskirjat:

Aira, A. (2012) Toimiva yhteistyö - työelämän vuorovaikutussuhteet, tiimit ja verkostot. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto.

Aspholm, T. (2011) Urheilukoulussa palvelleiden urheilijoiden kokemuksia varusmiespalveluksen merkityksestä omalla urheilu-urallaan. Pro gradu -tutkielma. Maanpuolustuskorkeakoulu.

Harju, O. (2012) Henkilöstöjohtamisvalmennuksen kehittämistarpeen arvioiminen. Yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon alan opinnäytetyö. Savonia-ammattikorkeakoulu.

Kiukkonen, S. & Leppänen, A. (2005) Nuorten urheilijoiden dopingasenteet ja niihin vaikuttaminen. Pro gradu-tutkielma. Jyväskylän yliopisto.

Kurkela, M. (2017) Urheilukouluun hakeneiden talvilajien urheilijoiden fyysiset testitulokset ja niiden hyödyntäminen valmennuksessa. Opinnäytetyö. Haaga-Helia. Liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelma.

Paasikoski, A. (2018) Urheilijan Polun koordinointi ja johtaminen Puolustusvoimien maastohiihdon ja suunnistuksen valmennustoiminnassa. Pro gradu -tutkielma. Maanpuolustuskorkeakoulu.

Wessman, J. (2010) Liikkuva nuori, liikkuva varusmies? Sosiologian Pro gradu -tutkielma. Helsingin yliopisto.

Puolustusvoimien asiakirjat:

Jääkäriprikaatin esikunta. (2020) Ohje. JPROHJEK Akatemiavalmennus Jääkäriprikaatissa. 17.12.2019/HP1015.

Kainuun prikaatin esikunta. (2015) Käsky. Akatemiavalmennuksen toteuttaminen Kainuun prikaatissa. 13.5.2015/ML8044.

Karjalan prikaatin esikunta. (2017) Ohje. Akatemiavalmennus Karjalan prikaatissa.
14.02.2017/HN151.

Puolustusvoimien henkilöstöstrategia. (2014) Pääesikunta/Henkilöstöosasto.
19.12.2014/HK1027.

Puolustusvoimien Pääesikunnan Koulutusosasto. (2020a) 3.11.2020/HQ508. Urheilukoulutoiminta. Puolustusvoimien asianhallintajärjestelmä.

Puolustusvoimien Pääesikunnan Koulutusosasto. (2020b) 14.12.2021/HR1147. Urheiluvalmennus- ja kilpailutoiminta. Puolustusvoimien asianhallintajärjestelmä.

Puolustusvoimien Pääesikunnan Koulutusosasto. (2015) Liikuntakoulutuksen käsikirja. Juvenes Print. Suomen Yliopistopaino Oy.

Rannikkolaivaston esikunta. (2017) Sotilaskäsky. SKM-RLAIV Rannikkolaivaston palvelusohje.
13.11.2017/HN304.

Rannikkolaivaston koulutusala. (2015) Ohje. Urheilijoiden kilpailuja ja harjoittelua varten myönnettäviä vapaita ja lomiam koskeva ohje Rannikkolaivastossa. 9.1.2015/DL65.

Haastattelut:

Kotikumpu, Ville. Liikuntakasvatusupseeri. Kainuun prikaati. Puhelinhaastattelu 18.3.2022, haastattelijana Jan Westerberg. Materiaali kirjoittajan hallussa.

Internet-lähteet:

Hallituksen esitys eduskunnalle liikuntalaiksi 2014. (2014) Saatavilla 11.7.2022. <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2014/20140190.pdf>.

Intti.fi. (2021a) Ensimmäistä kertaa joukko-osastoon. Saatavilla 12.4.2021. <https://intti.fi/ensimmaista-kertaa-joukko-osastoon>.

- Intti.fi. (2021b) Varusmiespalvelus ja -koulutus. Saatavilla 12.4.2021. <https://intti.fi/palveluksessa>.
- KIHU. (2018) Saatavilla 19.7.2022. <https://kihu.fi/ammattuurheilijoiden-maara-tasaisessa-kasvussa/>.
- Kouvolan urheiluakatemia. (2022) Saatavilla 23.2.2022. <https://kouvolanurheiluakatemia.fi/>.
- KvantiMOTV. (2021) Kyselyaineiston dokumentointi ja raportointi. Saatavilla 1.4.2021. <https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/raportointi/raportointi.html>.
- Lapin urheiluakatemia. (2022) Saatavilla 23.2.2022. <https://lapinurheiluakatemia.fi/>.
- Merivoimat.fi. (2021a) Rannikkolaivasto – Valmiina merellä. Saatavilla 4.4.2021. <https://merivoimat.fi/rannikkolaivasto>.
- Merivoimat.fi. (2021b) Rannikkolaivasto – Varusmiehenä Rannikkolaivastossa. Saatavilla 4.4.2021. <https://merivoimat.fi/rannikkolaivasto/varusmiehena-meilla>.
- Merivoimat.fi. (2021c) Varusmieskoulutus Merivoimissa. Saatavilla 11.4.2021. <https://merivoimat.fi/varusmiehet>.
- Olympiakomitea. (2020) Urheiluakatemia- ja valmennuskeskustoiminnan ohjeistus. Saatavilla 22.12.2021. <https://www.olympiakomitea.fi/uploads/2020/06/adf17662-urheiluakatemia-ja-valmennuskeskustoiminnan-ohjeisto.pdf>.
- Olympiakomitea.fi. (2021) Urheiluakatemit ja valmennuskeskukset. Saatavilla 22.12.2021. <https://www.olympiakomitea.fi/huippu-urheilu/urheiluakatemiaohjelma/urheiluakatemit-ja-valmennuskeskukset/>.
- Puolustusministeriö. (2011) Strateginen suunnitelma. Saatavilla 20.6.2021. plm_strateginen_suunnitelma.pdf (valtioneuvosto.fi).
- Puolustusvoimat. (2018) Sotilasliikunta. Varusmiesten liikunta. MarsMars. MarsMars kuntoilemaan! Saatavilla 9.3.2021. <https://puolustusvoimat.fi/web/sotilasliikunta/marsmars>.

Puolustusvoimat.fi. (2021) Tutkimusluvut. Saatavilla 9.3.2021. <https://puolustusvoimat.fi/web/tutkimus/tutkimusluvut>.

Seitamaa-Hakkarainen, P. (2014) Kvalitatiivinen sisällönanalyysi. Sisällön analyysin keskeisiä piirteitä. Saatavilla 24.10.2021. <https://metodix.fi/2014/05/19/seitamaa-hakkarainen-kvalitatiivisen-sisallon-analyysi>.

Suomen Olympiakomitea. (2021a) Liikunnan ja urheilun tietopaketti kuntapäätäjille. Saatavilla 12.4.2022. <https://bin.yhdistysavain.fi/1602233/GtYaAawPxN8U8xh638c80WMMmt/Liikunnan%20ja%20urheilun%20tietopaketti%20kuntap%C3%A4%C3%A4tt%C3%A4jille.pdf>.

Suomen Olympiakomitea. (2021b) Strategia 2024. Saatavilla 13.1.2022. https://www.olympiakomitea.fi/uploads/2021/10/0046261b-liite-1-olympiakomitea_paivitetty_strategia_2024_finaal.pdf.

Tutkimuseettinen tiedekunta (TENK). (2021). Hyvä tieteellinen käytäntö. Saatavilla 21.9.2022 <https://tenk.fi/fi/tiedevilppi/hyva-tieteellinen-kaytando-htk>.

Urheiluakatemia.fi. (2021a) Tietoa meistä. Saatavilla 12.1.2022. <https://www.urheiluakatemia.fi/turun-seudun-urheiluakatemia/hakeminen/tietoa-meista>.

Urheiluakatemia.fi. (2021b) Yläkoulujen liikuntaluokat. Saatavilla 12.5.2022. <https://www.urheiluakatemia.fi/ylakoulujen-liikuntaluokat>.

Urheiluakatemia.fi. (2021c) Tulevaisuussuunnitelma. Saatavilla 2.7.2022. https://www.urheiluakatemia.fi/sites/default/files/atoms/files/turun_seudun_urheiluakatemia_-_suunnitelma_of-lice.pdf.

Kirjat:

Aaltio, I. (2015) Guanxi: kiinalainen näkökulma verkostoihin ja menestykseen. Teoksessa Juuti, P. (toim.) Menestyksen salat. Management Institute of Finland. Hansaprint. Vantaa. 188-196.

Aaltola, J. & Valli, R. (2010) Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1 – Metodien valinta ja aineiston keuruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. PS-kustannus.

- Arajärvi, P. (2006) *Sivistykselliset oikeudet ja velvollisuudet*. Joensuun Yliopisto.
- Eskola, J. & Suoranta, J. (1998) *Johdatus laadulliseen tutkimukseen*. Vastapaino. Tampere.
- Grönfors, M. (2011) *Laadullisen tutkimuksen kenttätöyömenetelmät*. SoFia-sosiologi-Filosofiapu Vilka. Hämeenlinna.
- Hakanen, M. & Heinonen, U., Sipilä P. (2007) *Verkostojen strategiat - Menesty yhteistyössä*. Edita Publishing Oy. Helsinki.
- Havu, I., Pöijärvi, L. & Parikka, E. (1954) *Kuka kukin on - Henkilötietoja nykypolven suomalaisista*. Otava. Helsinki.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. (2015) *Tutki ja kirjoita*. Tammi. Helsinki.
- Hulkkonen, V. (2020) *Kansalaisen yhteistyö- ja johtamistaito-opas*. Melior Oy. Helsinki.
- Huttunen, M. & Metteri, J. (2008) *Ajatuksia operaatiotaidon ja taktiikan laadullisesta tutkimuksesta*. Julkaisusarja 2. Taktiikan asiantieto n:o 1/2008.
- Hölsömäki, H. (2008) *Yhdessä liikkeelle. Yhdistykset ja kunnat liikunnan kumppaneina*. Edita Prima Oy. Helsinki.
- Iskanius, M. (1997) *Operaatiotaidon ja taktiikan tutkimus sekä tutkimusmenetelmät*. Puolustusvoimien Koulutuksen Kehittämiskeskus. Ykkös-Offset Oy.
- Kananen, J. (2015) *Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas. Miten kirjoitan kehittämistutkimuksen vaihe vaiheelta*. Juvenes Print. Jyväskylä.
- Kokkonen, J. (2015) *Suomalainen liikuntakulttuuri – juuret, nykyisyys ja muutossuunnat*. Otavan kirjapaino Oy. Keuruu.
- Kuula, A. (2006) *Tutkimusetiikka: Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys*. Vastapaino. Tampere.
- Laine, L. (1992) *Urheilu valtaa mielet*. Teoksessa Pyykkönen, T., (toim.) 1992. *Suomi uskoi urheiluun*. VAPK-kustannus. Helsinki.

Meinander, H. (1992) Koululiikunta etsii paikkaansa. Teoksessa Pyykkönen, T., (toim.) 1992. Suomi uskoi urheiluun. VAPK-kustannus. Helsinki.

Pfeffer, J. & Salancik, G. R. (1978) The External Control of Organizations - a Resource Dependence Perspective. Harper & Row Publishers. USA.

Raider, H. J. & Burt, R.S. (1996) Boundaryless careers and social capital. Teoksessa Arthur, M. B. & Rousseau, D. M. The boundaryless career: A new employment principle for a new organizational era. Oxford University Press. New York.

Rantapelkonen, J. & Koistinen, L. (2016) Pohdintoja sotatieteellisistä käsitteistä. Maanpuolustuskorkeakoulu. Sotataidon laitos. Esipuhe.

Santtila, M. (2018) Suomen suurin kuntokoulu. Teoksessa Karjalainen, M. & Tynkkynen, V. (toim.) Suomen Puolustusvoimat 100 vuotta. Edita Publishing Oy. Otavan Kirjapaino Oy. 2. painos. Keuruu.

Syväoja, H. (2004) Kansakoulu - suomalaisten kasvattaja: perussivistystä koko kansalle 1866-1977. PS-kustannus. Jyväskylä.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2009) Laadullinen tutkimus ja analyysi. Tammi. Jyväskylä.

Turunen, K. (1995) Tieto ja tiede. Atena kustannus Oy Jyväskylä. Gummerus Kirjapaino Oy. Saarijärvi.

Uusitalo, H. (1998) Tiede, tutkimus ja tutkielma: Johdatus tutkielman maailmaan. WSOY – Kirjapainoyksikkö. Juva.

Vangrieken, K., Dochy, F., Raes, E. & Kyndt, E. (2015) Teacher collaboration: A systematic review. Educational Research Review. Vol. 15.

Vornanen, R. (1995) Organisaatioiden välisen yhteistyön tutkiminen. Kuopio. Kuopion yliopiston painatuskeskus.

Muut:

Laki Puolustusvoimista (551/2007).